

310490 వ్ర తి ది న ము ప్ర క టి ం వ (బ డు ను

Vol. 9 } జన్మ పట్టణము 1923 వ సం. ఫిబ్రవరి నెల 5-వ తేది సోమవారము } No. 57
 సంపుటము 5 } మండుభి నా మ నం వ త్పి ర ము, మాఖమాస బహుళ చవతి ర } సంచిక 272

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది
 అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదినిగల మాయమందుగావు. పక్షులుమందులవలన మోసముగలుగను. కంచభాషచిటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదుఅమృతంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతివలన దేశమునందంతటను కలసిపోయింది.
 అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

1923 అమృతాంజనము క్షోలం దరు 1923

నుందర మైన శీరాధాకృష్ణుల ఉయోగమైన

విక్రయమునకు సిద్ధముగనన్నది మా యేజంట్లవద్దకూడా దొరకును
 క్యాలండరు నెల 1-కి 0-4-0 చి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0 వెంటనే వ్రాసుకొనవలయును.
 అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

శుద్ధస్వదేశి బెంగుళూరు - మేలు పట్టుచీరలు

జరిగెచీరలు, కిరీటలు, రవికలు, కమాన్లు, దాకటీలు, పాకల్లు, సాదాబాకట్టలు, గొడుగులు మొదలగునవి పురమాషిగా కేలరకం పట్టతో చిలకపచ్చ, నలుపుపచ్చ, ఎఱుపు, కోలా, అకాశవర్ణం, ఆంజనంబు, మేఘవర్ణం, కాఫీరంగు, నెమలిరంగు మొదలగు రంగులలో వారివారి ఇద్దరు మేరకు తయారుచేసి పంపెదము.

చాయరు గ్యారంటీ:— ఒకసారి అద్దయిచ్చినవాడు కష్టం ఎక్కువను మాకే అర్థమనవచ్చును.
 వివరములకు ఈ దినపత్రిక విలాసమునకు వ్రాయవలెను. మాకం నుబ్బరాయ శెట్టి కంపు బ్రదర్స్,
 పోస్టు బాక్స్ నెం. 55. జల్లపవలి వద్దయు, బాక్, మెంతురూరు సీట్

బీజ్ బండ్

బీజ్ బండ్:— రాత్రి జీవమాత పుష్కరినిక యెంత వలచుచున్నది న్యాయమునా కందుగంబలతో ప్రభించి అధికమయిన రతి సౌఖ్యమునిచ్చును. కావలసినప్పుడు కొంచెం నిమ్మపండురసము త్రాచిన వెంటనే స్వేచ్ఛలవచ్చును. పురుషులైన భోజనం చేయవలెను. బీజ్ బండ్:— మూడోజాలు చెడుతూటలు పొంతో పుష్కరినిక ధాగబోవు స్త్రీలు (కుక్క) కష్టమయినను తప్పక, ట్టున, బీజ్ బండ్:— 15 కోజాలు పొలతో కంపు పూటలు పుష్కరినిక బాగవోవు దుర్గభ్యాసమువలన కలిగిన కష్టము పోయి మరల యశ్వనులగును. అనేకులచే తరిషీంచబడి గర్భిణి ట్టులు పొందియున్నది మేము విశేషించి వ్రాసు నక్కరలేదు. ఒకసారి కెప్పించి వాటివో మిక్ కెలియను. ఈ క్రమము రహస్యముగా నుంచుడును. 20 మాత్రల బొంబము సీసా 1-కి రూ. 2-0-0 చి. పి. ఖర్చులు చేయ.

ఆర్యవైద్యశ్రమం, 38, బైరాగిమఠం వీధి, మద్రాసు.

వాలకొలను నుబ్బరాయరచిత ఆంధ్రగ్రంథములు

శ్రీమదాంధ్రవాల్మీకిరామాయణము:— చూడవలయును. యింటి కావాలి. ప్రథమపుటయు, వెల రూ. 4-0-0 రెండవపుటయు ఈ వెల్లుబాటుకు సిద్ధమగును.
 శ్రీకృష్ణలీలామృతము:— ఇది యాంధ్రవాల్మీకిరామాయణమునకుటి యంద్రో ఖలు. వావాపురాలోక కృష్ణచరితము, కయగము, భావద్రి, ఉద్ధాగీతహాసమయము, శ్రీకృష్ణ కీలకం కష్టార్థములు గలవు 3 పుటలు. ప్రథమపుటయు 1-12-0, స్వరీతము 2-4-0, తృతీయపు 2-0-0
 శ్రీకృష్ణనితారిత్రిత్వము:— 27వ పుటలు గలవు వెల 2-4-0, ఈ 2, 3, గ్రంథములను ఏక కాలమున కొనుగొనగలము 6-12-0 మాత్రమే. ఒంకపట్ట రఘువీరకావ్యము 0-4-0 బమ్మెర పోతనరచియును:— వెల 0-14-0.
 శీరాధాకృష్ణులచరితము, పొనవల్ కెక్కెనే, మదరాసు.

భారతి శ్రీ మహామండల యోగమూల్యముక్రింద హిందూచేశీయచిత్రకళా వదర్యముచిత్రకళావికయము

1923 సంవత్సరమునాటి బహుమతి, 15వ ఫిబ్రవరి నెల 5-వ తేది సోమవారము (ప్రత్యక్షమునకు) కంపుపూటలన్నియు ఈ దినపత్రిక ద్వారామీద ఫిబ్రవరి వెల్లుబాటులోగా పంపవలెను. ఇక రయిండు ఈ దినపత్రిక చిరునామాకు వ్రాయవలెను.
 Mrs. Rukmini Lakshminipathi, B. A.
 Joint Secy. Bharata Tri Maha Mandalam
 Post Box No. 369, Madras

ఆంధ్ర జ్యోతిషాలయము

1 జాతకమును, దండలియొక్క నక్షత్రముని 2 పుట్టిన తేదీ, జనన కాల ఘడియలుగాని, 3 జాతకుని జన్మనామము పుత్రుల పేరులను, నామ ఉత్తరం వాయు సమయముగాని, సంవత్సరము, ద్వారకభార ఫలములును, అందలి విశేషాంశములును 4 నా 1-4 000 పంపులును, అది వచ్చినయెడల మహాదశాంశరేఖలను పూర్ణాభిషేకము 5-0-0 వ్రాయబడును. మరల మరల 2 అడ్డాన్సు పంపులెను. మొత్తముగా 24 సంవత్సరములందు జాతకభోవులను నెలవారీగా వ్రాయబడు 1-4-0 అవును.

జాతకమార్తాండము

రెండవ భాగము

ఇది 800 కేటేగల గ్రంథము. దీనియందు లక్షాన్నుటము, గ్రహములము మొదలగు విశేషాశ్రమలన్నియు వ్రాయబడినవి. దీనినెల వి. పి. ఖచ్చిలు సహా రు 2-4-0 కేటాగుచుచియు.

ఆంధ్ర వెంకటాద్రి "వైవర్ణ్యము"

గోదావరిపురం, కొత్తపేటపాస్టు గోదావరిజిల్లా.

THE BENGALE COTTON WOOLEN AND MILL LTD.,

Wanted agents to sell shares of the above company which commenced business in grand style and guarantee 20 per cent dividend in the first year. For Prospectus and particulars please apply to Roy Dutts and Co.

172,

CALCUTTA.

రత్నపురం లేహ్యం

సుఖవ్యాధులవలన, అతిసంభోగమువలన ఇతర కారణములవలన, కలిగిన రుక్మవర్ణమును పోషించి బలముకలుగజేయును ఈ మూలికామహాద్రావ్యమును తయారుచేయుచున్నది. ఇకపిరిచివారు ఈ సరము లేదు. కే 1-4 రు 8-4-0 లు. కొనుగోరి కేటాగుచుచియు.

పట్టాభిరామ వైద్యశాల

రామవరం, గోదావరిజిల్లా.

100 కి నూరు గుణమైనవి.

మా-పా-య-నే - సా

అను ఔషధమును సేరించుటచే క్రమము తప్పింపకుట చేరకుట, బలముచేయుకప్పుడు కలుగునోపములు నైల అమితముగా పోవుట, మూత్ర క్షయము మొదలగునవి. పూచీగా కడుగును. గుణవిద్యునితో వైకము వాపసీయబడును.

HAKIM ABDUL HAJI,

P. O. Kamtaul,

Barbhanga R. O.

బహుమతి

కైద్యునిద్య

ఆయుర్వేద వైద్యులకు లభ్యమగు బహుమతి

అయ్యల వేదము దొంగిలించు.

కైద్యులకు బహుమతి కేకవది

(మ:8) 100 కి నూరు గుణములను

భద్రాచల రామదాసు నాటకము

ఏడు అంకములు. చక్కని కూర్పు

ప్రదర్శనమునకు మిక్కిలి అనుకూలము

ప్రస్తుతము మదరాసు సునియిలాలసభ కార్యదర్శుల కొక్కరకు, డి. వెంకటరమణయ్య, వి. పి. గారిచే విరచితము. వై సభవారిచే, భేలనమొనర్చబడి ప్రేక్షకుల మన్నన వదలినది. నెల 10 అజాలు. పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.

పుస్తకములు వలయువారు-మదరాసు జార్జిటౌన్, అప్ షర్ జక్ వీధి, నాటకసంఘం, డివిజన్ రౌండ్ కంపెనీ, సి. బాల శ్రీనివాసరావుగారివద్ద దొరకును.

త్వం పడుదు!

త్వం పడుదు!

రాజమండ్రిలో రెండు స్థలములు

అమ్మకమునకు సిద్ధములున్నవి

రాజమండ్రిలో 680 గజముల స్థలమున్న, ఆర్యాపురం నంటి గోదావరికిని పేటకు మిగులును ఉగ్గిరనున్న కిరీటపేట లోని నాతాలూకు 800 గజముల స్థలమున్న విక్రయింపదలచినాను.

కొనదలచినవారు రాజమండ్రిలో కాగ్గిబహుయ్య అండ్ సన్సువారి ముఖ్యకర్తలగున్న మాజేటి వీధిదరావు అండ్ బ్రదర్స్ వారి బనియనుమెత్త ప్రాంతిలక్ష్మీనగర్ నందు సన్నకలసి చూట్టాడవచ్చును.

శృంగారకవి పాపారావు, రాజమండ్రి.

నోటీసు

(562)

గోదావరిజిల్లా కోర్టులో

బిజినసు పిటిషను 1922 సంవత్సరం నెం 150 రు

చనిపోయిన వద్దిపోటి రత్నశ్యాతాలూకా కుటుంబ వారసులలో,

పిటిషనరు:—1 వద్దిపోటి గణేశ్వరరావు, 2 పోలిక వెంకటసుబ్బయ్య.

2-11-1922 సంవత్సరం తేది మిర్రిపాడు కాపురమును కమ్మకులకుడు లేటు వద్దిపోటి వెంకన్న గారి కొమారుడు లేటు రత్నయ్య వ్రాయించిన డిల్యునుబట్టి యీ పిటిషనరు ప్రాబేటు యిప్పించుమని కోడరు పయ్యకోర్టులో దరఖాస్తు చేసుకోగా సడరు పిటిషను విచారణమిత్తెం 1 మార్చి 1923 తేదికి అట్టి ప్రాబేటు యిచ్చుటకు యెవరికీయినా అడ్డంకులు వున్నయెడల కరువాయదాలోగాని అంకితముందుగాని శ్రీగోదావరి జిల్లాకోర్టువారికి తెలియవచ్చుకోగలదులకు యందుమూలముగా తెలియపరచడమయినది.

బిరుగంటి సుబ్బారావు,

రాజమండ్రి, 26-1-1923

పిటిషనరు నకిలీ

మోసము గ్రహించవలెను

మేము చాలా కాలమునుండి శిల్పఖండువాలు చీరక తలగుడ్డలు వగయిరా బట్టలు తయారుచేయుచున్నాము. మా బట్టలు ప్రతిగామమున ప్రసిద్ధిచెందిన ప్రతిహుక్కుటైన అమ్మయిన్నవి. యీ వుధ్య కొంతమంది వర్తకులు నాణ్యము లేనటువంటిన్ని ఉత్పాదన యెడల బాడలు పడేటటువంటిన్ని శిల్పబట్టలు తయారుచేయించి మాబట్టలే అని ప్రజలను మోసపుచ్చుచున్నారు. సదరుమోసము తెలుపుకొనుటకు గాను మా బట్టలు ప్రతిఖండువాడైన మాపేరువున్న బొమ్మకంటి అంటించి యున్నాము మా బట్టలను లేనటువంటి శిల్పబట్టలు మాని కాదని గ్రహించవలెను. మాపేరుతో వున్నట్లుని మాత్రమే మామనిమామ కొనవలెను. కొరవయెడల ధరలు తెలియజెరచెదము. శిల్పబట్టలు ఉత్పాదకములకు మేము సోపు తయారుచేసినాము. పా 1-4 రు 0-12-0 ముప్పాదలముగ్రహే.

తెలిగ్రాఫ్ అడ్డెస్సు: } ముప్పన సోమరావు, వీరరాజు నిల్వగుచ్చి. } పెద్దాపురము, గోదావరిజిల్లా.

ప్రభుత్వ వ్యవసాయ శాఖ ప్రచురణము

ఖాల్తె మాసము, కాలమాసము.

పశ్చిమతీర్థ జిల్లాలలో ఖాల్తె నెలలో, చాలా పెద్ద వానలు తోరినీ పల్లపు భూములకు వంటబుచ్చును. అయితే అక్కడ వానకాల్తె ఈ నెల చివరవారములో, వానలుబలము తగ్గి కిక్కిరిచుంటుంటే పోయిన సంవత్సరముకంటె ఈ ఖాల్తె వానలు సగటున చాలా తక్కువగా తురినవి; మరియు కృష్ణా, గుంటూరు, కర్నూలు, బళ్లారి, తిరునల్వేలి జిల్లాలలో అయిదు సంవత్సరముల నుండి కృష్ణా తక్కువగా తురినవి. వర్షములు నుభ్యముగా ఖాల్తె నెల 18 వ తారీఖునను, తరువాతి వానలు శివులలోను తురినవి.

ఖాల్తె మాసపు వానలయొక్క ఫలితము, ఆగస్టు నెలలో వంటల బాటితానుబట్టి స్పష్టముగా తెలియవచ్చును. సగటున చూచినప్పుడు, గుంటూరు, కర్నూలు జిల్లాలలో విత్తనము చాల తృప్తికరముగాను, కృష్ణా, బళ్లారి జిల్లాలలో ఒక మోస్తరున తృప్తికరముగా నుండెను. పోయిన సంవత్సరమునను, సగటునకును చూడగా, ఆంధ్రపురం, కోయంబుత్తూరు జిల్లాలలో మెట్ట సాగునడి చాలా తగ్గిపోయెను. వర్షములు అన్నిచోట్ల సమానముగా కురువకపోవుటచేత, పెల్లూరు జిల్లాలో పల్లపు సాగునడి అలస్యమాయెను. గోదావరి, గుంటూరు, బళ్లారి, కడప, నేలము జిల్లాలలో పోయిన సంవత్సరముకంటె ఈసంవత్సరము పంట విస్తీర్ణము చాలా తగ్గిపోయెను. ఖాల్తె నెల వానలు విశాఖ జిల్లములో పండించిన వరి పంటములకును, పచ్చిపంట మొదలవులకును లాభకరముగానుండెను. మరియు, గుంటూరు జిల్లాలో విత్తన మెట్ట పైరులకును, దక్షిణ ఆంధ్రములో పండి చెయ్యవలసిన మేలుగానుండెను. జలపాతంలో వరిపంటను మిరియాల తీగెలను బాగానుండెను. మెట్ట పైరులకు వర్షము కావలసియుండెను. నీలిపైరు గుంటూరుజిల్లాలో తగ్గి తగ్గినచోట్లలో నష్టపడినది. భవాని తాలూకాలో నున్న వెంకట మొక్కల తగ్గిలిన సమయములో రావలసిన ఎంతకాలపు వానలు లేకపోవుటచేత మొలకపలినంత బాగా నెలబడలేదు.

చెరుకును మొలిపించే ఫారం

ఈక్రింద చెప్పెడు వివరణ ఈ ఫారంలో జరుగజూడ వలెను మరియు ఏ నెల మాసములో ఆరంభించిన వివరము:—

చెరుకునాటులలో పుట్టు రకములు ఒకదానితో నొకటిగాని తయీ తలిదండ్రులనుగాని పోలియుండవు.

చెరుకు దర్శనములముగా పంట పండించుదురు. సాధారణముగా చెరుకు పూరి పూయకప్పటికి, అయిదుగా ఎడత్రతే కములలో పూరిపూసి విత్తనము కట్టును. ఇతర పంటలకంటె నీటి విత్తనములు విత్తనపుడు మెలిచికోలే మొక్కలు పుట్టును అవి మొలిచినప్పుడు, ఒక్కొక్కటికి, రెండు పుట్టింపిన తల్లి మొక్కలకును పోల్చులేకుండా నుండును. ఈ సంతతి చాక్సరి వడవలసినది కాదు. మానవ కుటుంబములలో కూడా పిల్లలు పిక్వీ కొకడు పోలియుండరన్నమాట జ్ఞాపకము కు రావచ్చును.

చెరుకులో కొత్తవియు మంచి జాతికలిగియున్నయిన

రకములను మొలిపించు పద్ధతులు.

విత్తనములకు మొలిచిన మొక్కలు తమ తల్లిదండ్రుల కన్న మంచి లక్షణములనుందు మూలయుండి, యెక్కువ ధరలు తెచ్చే మార్గమును పొందియుండును అనగా రకము ఎక్కువ రీతిగాను, మొక్కలు బలముగా ఎదుగుటవల్ల మహానూలు యెక్కువగాను, తెలుగులేకుండానువుండును. నునువ్వురీతికాకుండా, యీ సుగుణములను వర్షము నాటుటవల్ల చాలా యెక్కువగానుండుటచేత వాటిన్నిటికి పేర్లుపెట్టుట కష్టము. సాధారణముగా చాటిలో మంచివాటికి సంఖ్యలిచ్చి అవి యెక్కువ మొలిపించబడెనో ఆ తేకపు పేరునుగాని మొదటి అక్షరముగాని మొదలు పెట్టుదురు. గనుకనే మోరీసు 55, 56, 208 అనే పేర్లు మనము చూచుచున్నాము. ఏ అంకా పెట్టు యుండియో ద్వీపములలోనున్న బాక్సడోను అనుదానికి చెందును.

రయితులు చెరుకును విత్తనములద్వారా వృద్ధిచేయడము లాభకరము కాదు.

పువ్వులు పక్కమునకువచ్చి విత్తనములే చాటినుండి చెరుకు మొలిపించుట చాలాఖచ్చును, క్రతుమునైన పని. ఎందుకనగా మొక్కలు లేకగానున్నప్పుడు, వాటిని చాలాబాగ్రత్తతోకనిపెట్టవలెను. మరియు అది మహానూలుకాదా పనికిరాకపోవచ్చును. ఎందుకనగా, మొలిచిన మొక్కలు ఒకదాని కొకటి రకపు రీతిలోను, పంట తయారుకాకడములోను, ఇంకా గానుగాడడములోను, ఈ మొదలగు లక్షణములలో భిన్నముగానుండును. ఈలాగు పరిశీలనయు కార్యములను కొంతం యుత్సాహమునను పరిశీలనయు పంటములలో నీ చేయుటకుంచితి. అయినను, యితరతేకములలో వృద్ధికరత్వము చెలువరకములు, అక్కడ చెరుకుపంట చేయువాకి ప్రయత్నములవల్లనే అయినవి. వారు ఈ పనినిమిత్తమై తమపంటములలో కొంత గమన వదలియుండుదురు.

బర్మా నూతన శాసన సభ

నూటికి తొంబదిమంది పోలు లేకపోలేదు

బర్మీలగురి ద్వంద్వపాలనమును సమర్థించు బూనిరి

రంగును ఫిబ్రవరి 2:—బర్మా దేశమునకు ముగిసినవి నూతనశాసనసభ శేషము 11 మంది సభ్యులలో 95 మంది మాత్రమే సభకు వచ్చి యుండిరి. తొలిసారి ప్రా.ను.మా.శాసనసభ అధ్యక్షుడుగ ప్రభుత్వమువారిచే నియోజింపబడి యుండుటచే, రాజభివృద్ధిని సులభముగా చేయుటకు సభ్యులను కలపించిరి. భారతదేశమునకు నూతన శాసనసభాన్ని టికితము బర్మాదేశ చివానాడు, బంధువాడు, భాగ్యవంతులు, అంగ్లో-హిందూవులు, అమెరికీయుల సభ్యులతో నిండి చూడ వలసినదని గొప్ప చొప్పుది ప్రభుత్వము లంపరిచి చేయించుచున్నది. చివానాడు అందరి కలకలములనుండి ప్రమాణపత్రముల నుచ్చరించునట్లు ప్రమాణపత్రములతో కలిగియున్నట్లు ప్రాసి, బానిస కాల్పనము.

మొదటిసారిగా

ఈ ప్రభుత్వమునకు ముగిసిన తరువాత మార్, బాధా అనుభూతి పొందుచుండుట అభ్యర్థి మొదటిసారిగా ముఖ పాదించి కరతాళములను వ్రేచివేసిరి.

“నూతనసంస్కరణములు అమెరికీ వచ్చిన తరువాత బర్మా ప్రభుత్వము గొప్పగా (ఇంతకుముందు బర్మీలు తెలిసియు గొప్పగా మాత్రమే యుండెను) యొజింపబడి యుండుటచే వారిని సభించించుచు, వారి కరతాళములను జనులయందు సాదక భావము, శ్రద్ధ, కావించుట, అంగ్లో-హిందూవులందఱు బర్మా ప్రభుత్వమునకు ప్రభుత్వములను సభ్యులుగా” అనతిగా మాత్రమే జేసెగా వలసినదని. ఈ తీర్మానమును బలపరచుచు అన్ని జాతులవారు ప్రసంగించుచు, ఎట్లుగారు భారతదేశమున కొనసరించిన సేవ సంతకము కొనియాడిరి. బియ్యము ఈ తీర్మానము వోయియున్నట్లుగా మొదటగా కరతాళములను వ్రేచివేసిరి. అందఱు ప్రభుత్వమునకు సామర్థ్యమును మాన నీయులు శ్రీకృష్ణ గారు వచ్చి శాసనసభ కార్యక్రమమునకు సభ్యుని కలిగించిరి. తేపు గొప్పగా గారు సభాప్రారంభోపన్యాసములను, 5, 6 వ తేదీలందు ప్రభుత్వమువారి బిల్లుల చర్చను చేయును. ఈ ప్రభుత్వము చేయుచున్న, బహుళ రంగును అద్దెదలుపు సభకు బిల్లుల చర్చించుచును. తరువాత 15 మార్చి శాసనసభ సభ్యుల సమావేశమై ఆదేశములను పట్టికై చర్చ ప్రారంభించును.

బర్మీలగురి ప్రారంభ ప్రసంగము

ద్వంద్వపాలనము 2-య మొందినదట!

రంగును, ఫిబ్రవరి 3:—బర్మా నూతనశాసనసభ సమావేశమున ప్రారంభోపన్యాస మొందించుచు 56 వార్షిక బిల్లుల గాల్గు డిప్యూటీ:—సేటి డి.యు. సునమా సయ్యుగా గతులు సలిపెభవముతో బహుళులైనది. దిశాసర్వస్వముల అనుమతి వారావరణముల మనకు గోచరించుచున్నది. 56 వార్షిక ప్రాంతములకు వార్షికము, సేధానము, అనుభవము, నిశ్చలస్థితిగల గలవాడు, బర్మాదేశమున గాధా నురాగము గలవాడు. అట్టి సమావేశమును మన సభకు సభ్యుడు గానుండ తటస్థించుట మన భుక్తిమే. నా కార్యనిర్వాహక వర్తమానములు, మన భుక్తిలను మహాకర్త గలవాడు. వారి భూత కాలచక్రములను బర్మాదేశమువారి విజయ తెలియ గల్గినది.

నూటికి 90 మంది పోలునకు పోలేరు

ఎన్నికలైన తరువాత కార్యక్రమములను విమర్శించునట్లు కనుగొనుట బహుళము. పోలనకు నూటికి పదియొకటిమే పోయియుండిరి కొన్ని ప్రతికూల ప్రాసంగ. ఇట్లే భారతదేశ మనకు కొన్ని రాష్ట్రములందు జరిగియుండిన సేమి యా విమర్శము నిశ్చయము, అయిన భారతదేశమున ప్రయత్నించ బడని నూతనసంస్కరణల మనకు ద్రోశు. ప్రజాసమితికి విద్యా శాసనము చక్కగా జేయవలయును. సభ్యులకు సేవలకు సేవలకు యు, విధానమొందున నిశ్చయమై టియు మార్గముల ననుసరించి సలహా చేసినా కార్యక్రమములను సేటు ను పరిమోగించువద్దతి వివిధా సభ్యులందఱు గల్గినది. ప్రభుత్వ చారిత్రమును గొప్ప గొప్ప మామూలును, స్వల్ప స్వల్పముగా కల్పించినదని గాని, ఒక్కొక్కటి తటస్థించినవి గావు.

సంస్కరణముల యస్మిత్యము

ఇప్పుడు సంస్కరణముల విషయమై వాదనలు మున్ను యస్మిత్యములు గలవియు, వాని నిశ్చయకర్తయులైన వాడుకల తప్పు అభిప్రాయములు గావించియు లేకవెనను. 1918 సంవత్సర ప్రాంత్యములకు మొట్టమొదట దువర్తించుచు సంస్కరణములకు వలసిన ప్రధానాంశముల మూటిని సేర్పాడి యుంటిరి.

సంస్కరణముల ప్రధానాంశములు

అందులో మొదటిది:—ఏ సంస్కరణముగాని నిశ్చయ సంస్కరణముగా నుండవలయును. ఆ సే కాటంకము గల్గించియు, ఇవనవచ్చున సభ్యుల జాగ్రత్తను పరిమోచుట చేసి యీ సంస్కరణముల ముఖ్యముగా మార్పుజేయుదురు. ఇది యే నైతికముక్తి విధానము “సేవ సుడినియుంటి”. సంస్కరణ మును తప్పుగా వీ తా నైతికముగాదు.

రెండవది:—సంస్కరణములు ఇప్పుడే జరిగినవికన్నముల నుండి జరుగునట్లు చేసిన సంస్కరణముల విధానాధార మునై గీ సులభమగుట. అచటనుండ అన్యంధములకు సంస్కరణము లేదు. ప్రభుత్వమువారి యాశయములే తాదామూలముగా గాన గూడ తెలియజేసిరి.

మూడవది:—ఆయాదేశ సామాన్యపాలనా విధానములకు సమరంజములను విధులను సంస్కరణములు విధించ వలయును. క్రిటికులకు భారతదేశమున వాటిని పాలనా విధానము బలపరుచుట, పురాతన రాజస్వలకు సభ్యులు కాలములనుండి గూడ వాదనలు యుండునట్లు.

శాస్త్రీయ నిర్మాణము శత్రులదాడి నావగలిగినదట

పురము ప్రాంత్యము ప్రాంత్యమునందు శాస్త్రీయ మై టి నిర్మాణము చేసినట్లు విధానము అమెరికీయులచేయుట కొంది కేరళావారు మద్యకారమునై నావగలిగినట్లు తెలిసి యుంటిరి. ఏ ప్రభుత్వమును పరిపాలనావిధి సేర్పాడునట్లు వాదనలు మున్నుట ప్రభుత్వమును గలవలసినట్లు తననిశ్చయ బలమును జూపును. అట్లే దాదాపు రెండుక వ్యాపించినవో గుర్తింపవలసినది. ఇదియే ప్రారంభమున వాదన యభిప్రాయములు.

ఒకవిధమున బర్మీలగురి ద్వంద్వపాలనమునకు జనకులు

తొలిసారి జరిగినవర్తమానములను సంపాదించి తెలిసియుండుటకు తనకు ముందర మొదలుమొదలయ్యును. “సంస్కరణముల విధానము”ను శిర్షిక క్రింద నొక సమావాసమును పార్లమెంటు వారి యాలోచనకై తయారుచేయుటకు, అవిధానము తయారుచేసినవారలలో నేను నొకఁను. పార్లమెంటు రెండుసభలవారు సమావేశమై యావిధానములను జాగ్రత్తగా, వాలోచించి, చర్చించి. ఈవిధానమునే తమకాళి ననుసరించి తెచ్చిరి. తీసికొనెదము “ద్వంద్వపాలన” మను నామము వాడు కలొననుచు ఈ పార్లమెంటువారి సమ్మతి సమావేశపు కర్మానుజ్ఞానము కరసా పరచుటకు వాదించియు సందేహముండ లేదు.

బ్రిటిషుపార్లమెంటు ప్రభుత్వము, అసమానమైనది ప్రపంచమునై దేశములలో నరులులోనన్ను పరిపాలనావిధానములలో నెల్ల బ్రిటిషు పార్లమెంటు విధానము యన మామొంది. ప్రజాప్రాతినిధ్యముల మార్గము జూపుటకు వానిని మించిరి నరెయొకటిలేదు. బ్రిటిషుపార్లమెంటు తనయావరణములో సంపూర్ణాధికారమును లభించునగుముంటిరి.

ద్వంద్వ పరిపాలనము సంపూర్ణ జయము నందలేదా?

అట్టి పార్లమెంటు వారు విధించిన మార్గము సభ్యులకు తొను, జాగ్రత్తతో నడచుటకు సేవసరించిరి. వారు ప్రసాదింపిన ద్వంద్వపరిపాలనా విధానము జయముగా వాదనలలో తెలుటకు ప్రయత్నించెను. వాని యాశయములు నాయనుచుల సమావేశములో కొంతకు సెరవేసినయే నేను తలం చెదను. రెండవ విధానము, ప్రజాపాలనము అను వినిడి వైస నడచి నిర్ణయములను మాటలకు సేవసరించుముఖ్య

మొనగను. ఏకరకభాగస్వాములబట్టి వారి కవి స్తుతియు, అపకీర్తియు పరిమిలునుండెను.

భారతదేశ మిప్పుటి అనుభవపరిపాలనా

విధానమును త్రోసివేయజాలదు

ప్రజాపాలనా విధానము గల యేదొన్ని సగము లును తప్ప శిక్షణము నందింట్లు, అనుభవమునందెట్లు ప్రభుత్వవిధానము సేవ సమయమును త్రోసివేయజాలదు. అందుచున్నగా భారతదేశమున త్రోసివేయ జేయజాలదు.

సంస్కరణముల స్వరూపము జూడకయే ఉద్దేశమును గుర్తించుడి

ఇంతకుగాన సంస్కరణముల మాటలకు, స్వరూపమును మాత్రము జూడజాలదు. వాని ప్రసాదించినవారియొక్కయో, వాని ననుసరించు వారియొక్కయో, అనుసరించినవారియొక్కయో సుద్దేశముల మనము గుర్తించవలయును. ప్రపంచ చారిత్రమును సందర్శించిన గొప్పగొప్పమామూలులు గలవి కిదియే యాభారము. దీనిని గుర్తించియునా తమను సమర్థించుట యనగా రాజ్యాంగ స్వల్పతే ముందుకు మొదటి మెట్టు నెక్కినట్లే ప్రజాసమితి యుద్దేశములైన సాధారణములను ఇంగ్లీషుముందు విధానములకు నెక్కినట్లు బాధ్యతల కల్పించుట, అమెరికీయుల నొందిన పాశ్చాత్యరాజ్యాంగ విధానముల భారతదేశమునకు ప్రవేశపెట్టుట, నీ సంస్కరణములలోని మేములు.

ద్వంద్వపాలనము ఒక యమంగళశబ్దము

సంస్కరణములపట్ల వాడుకలనుపొవల విషయమున శిక్షకులమును. తొలిసారి వాడుకలకు శిక్షము “ద్వంద్వపరిపాలన” మునుకొని ప్రపంచమున మున్నుది అగ్రము సేవ ను జర్మనీ చక్రవర్తి తనరాజ్యమునందు దిన్నిచ్చి కాన్పుములుగావించి చి. తనకు తన సేవలను సర్వశిక్షకులకు నట్లొనరించిన విధానమునకు ద్వంద్వపాలన చేసి శిక్షనీ చర్చల కాదులు ప్రాసియుండిరి. ఈవిధానము తొలిసారి ప్రపంచమున కేమలుజేసినను రానురాను మున్ను, అంతరాలములకు కారణమయ్యెను. ఈమాటలను అనేకవిధములకు సహాయ బలపరచుచు, ఇండియాను కలపు. ఈనాడున మన్నయ్యమును ముగించుచి, అలాగములు బహుళముల నున్నది. దీనినియును తా వదిలినావారకతో మెలగవలయు నని హెచ్చరించుచుంటిరి.

పార్లమెంటు కమిటీవారు ద్వంద్వపాలన యామంగళశబ్దము

ప్రభుత్వమువారి పరిపాలనా కాలము సేవసరి ఆదాయ వ్యయ పట్టికలు కయారుజేయులయన నను నూచును పార్లమెంటు జాయంటు సంఘముగారు వికారించుటయేగాక సాధ్యమైందవరకు ప్రజామిత్ర ప్రభుత్వములైన కాళాధికారులు నొకసంఖ్యనై సభ్యులే కయముల కర్పించవలయు నని వారు నూచించిరి. కనూచనల గావించి:పుడే వారు “ద్వంద్వ పరిపాలన”మును వాదించిరి. ప్రజామిత్రకావుల మన ప్రభుత్వములైన కాళాధికారులను విధేయముల చక్కగా నట్లు విధి పడినను, నాకును, నాకార్యాలయ వారికిని, బుక్కులకును వీరుచే మొదలు పరస్పరముందుటకై యొకసభనుండే రెండుకావులయ్యె కారు టకు నుజ్జ చేయిడి ప్రజామిత్ర సేవక ప్రభుత్వముందు నేలొయొక విధమును పరిపాలనా విధానము నున్నది. కొన్ని వేల కానముల ప్రజామిత్రకావులకన్నమున్ను ముందు తెలియజేసి, స్వల్ప కల్పించుచున్నది. అయిన యనుభవములకు అంతోక్తిమొదలయె యుండును. ఇంతకుగాన “పిటా” అధికారము గల యెందుచే సభ్యుల లక్షణములు వాటిల్లుటయే గాక పరిపాలనకు నెట్టిది ప్రతిపాలన అని చెప్పబడినది స్వల్ప ప్రభుత్వము నలవాదము జేయును నేడ నీ “పిటా” అధికారము. ప్రభుత్వములకు వారి, వారి వర్తమానాలో చెందియుండును. ఆచరణయు “కాదును నిశ్చయముగా వాడబడుటలేదు. ఇతర పాటు ప్రజామిత్రము ముగించును, ప్రజాసమితియే యొక పలుకును.

సంస్కరణములు నిష్ఫలము యధార్థము

ఈ సంస్కరణవిధానముల మొదట మొదటకును సంపదయ్యెముక వాడుని యనేకమందికి సందేహము ఈ విషయము నేనొక్క చెప్పెను. జేమనగా, అది

జాతినీభేద నిర్ధారణపు బిల్లు

డెబ్బి, ఫిబ్రవరి 2:—జాతినీభేద విచారణసంఘము వారి నివేదికయూ, వారి సలహాల ననుసరించి తయారుజేయబడిన బిల్లును, ప్రచురించబడింది. ఐరోపీయులకు ప్రత్యేకమున్న సౌకర్యముల తీసివైచిగాని, భౌతికముల కవిధానాన్నిగాని, ఇతరములవారికి సమానమాట్లు ఉండవలయుననుచు యీసంఘమువారి యుద్దేశ్యము. నివేదికలోని భేదాభిప్రాయములను సూచించుచు నొక ప్రత్యేకనివేదికను శ్రీరంగాచారిగారును, కార్తీకగారు, గిట్టెగారును, గిట్టెగారును, గోరుగారును, జస్టిసు మోగారును (వాసిరి, బిల్లును 44 క్లాజులు కలవు. ఇందులో 24 క్లాజులు క్రిమినలు ప్రాసీజరు కోర్టు రిజిస్ట్రేషన్ పాలకాధికారులు క్రిందవచ్చును. ఇంకా నూతన ప్రకరణము 88 యను నొకటి నిర్ణయించినది. ఇందులో అయిరోపీయులకును, భారత ఆంగ్లేజీలును సమానములగుట కల విభేదములకల కలకుకేసులకు దనుకరించవలసిన విధానమును నూచింపబడినది.

ఐరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజ

ఐరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజల విషయములో మాత్రము బిల్లునకు, కఠినము వారి నివేదికకును విభేదములు కలవు. (1) ఆయిరోపీయు వశములై సార్వభౌముని ప్రజయై, బ్రిటిషు ద్వీపములలోగాని, కలస జన్మములలోగాని నివసించు వారలుగాని బుట్టిజారుగాని, యొడెడలను, (2) సార్వభౌముని ప్రజలలోనె వారి మనుమరి కొమార్తెడైనను, ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలకుని తెలుపబడినది. బిల్లు యందునూచించిన విషయముల నెల్ల సంస్కరణ కాసనవిధమున, మంత్రిగారి యనుమతి నందక తన తన మనసుకు నచ్చిన వానినంగీకరించెదననుచు కమిటీవారు పనిముట్టుకై నాచుకార్తము నమృతినీ ప్రాసాదించిరి. ఇట్టిమిటివారి సలహాలకు, బిల్లు అంశములు పెంకవరకు మంత్రిగారు వతింతుకొ మాడదగిన విషయమే.

బిల్లు ముఖ్యోద్దేశ్యము

బిల్లున ముఖ్యోద్దేశ్యముగ తర్కబదియన్న ప్రకరణములో బిల్లుయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యముగ నివచయము జెప్పబడినది. “కోర్టు 4 వ సభ సెక్షను 4 వ క్లాజునందు తర్కమానమున వాదనలొనర్చు యర్థము సూచింపబడినది. స్వాతంత్ర్యముగ బ్రిటిషు ద్వీపములగాని, బ్రిటిషు కలసరాజ్యములయగుగాని, ప్రభుత్వమువారు ప్రకటన మూలమున తెలుపు అమెరికా ప్రాంత్యసంఘముగాని, సార్వభౌముని స్వాధీనము నందున్న యితర ప్రాంత్యములయగుగాని, (ఆఫ్రికాదేశములను) బుట్టుటవలనగాని, నివసించుట వలనగాని, ఆదేశపు ప్రజగా గణించబడినయే ఆయిరోపీయులుగాని, వాని కుమారులుగాని, వాని మకముగాని—ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజయని యెఱుంగవలయును. కమిటీవారు మాత్రము బ్రిటిషుద్వీపములకు తన్ను కట్టిన స్థలములనున్న వారలందరి నీయ తర్కమాన దనియు, ఈనూతనములలోనికి కావచ్చునని సార్వభౌముడనుటకు యిచ్చినతేదిలోగా నాయితరదేశములందు నివసించుట వలనగాని బుట్టుటవలనగాని ఆదేశపుప్రజలై సార్వభౌముని నైతిక, నైమనిక, నావికాకాఖ్యలకు పనిజేయువారి నందరినీకూడ ఆయిరోపీయు బ్రిటిషుప్రజలుగా గణించవచ్చును. సార్వభౌముని నావికాది కాఖ్యలందు దుర్భాగము సంతృప్తమున వారిని సార్వభౌముని భారత దళములందు పనిజేయుచున్న వారిని నిభేదము సూచించుగూడదని కమిటీవారి కొంతమంది అభిప్రాయపడిరి. బిల్లునందుక్రిమినలు ప్రాసీజరు కోర్టుల కాలనిలయందును, ఇతర నిర్ణీత స్థలములందును, రిజిస్ట్రేషన్లకుగాని, బుట్టుటవలనగాని, ఆదేశపుప్రజయైన ఆయిరోపీయు వశములగు వారు ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలుగ నిర్ణయించబడినది.

వలస రాజ్య మందున్న భారతీయులు

వలస రాజ్యములందున్న భారతీయులకు భారతకాన్యమునందున్న కాలనివేదికలకును సమానమాట్లు ఉండవలసినదగుట, కాలనిలయందున్న భారతీయులకుగూడ ఐరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలకున్న హక్కులే యుండును. బ్రిటిషు ప్రామాజ్యమునందు నిపుడనుచున్న విధానములకును, కమిటీవారు సూచించిన విధానములకును, పరస్పర సంఘర్షణము సంభవించుటచే బిల్లునందీవిషయము ముందుండినట్లే యుంచితమి. సంస్కరణకాసనము 65 (3) సెక్షను ప్రకారము తనకు నచ్చిననే బిల్లు నాకూదించెదనని తెల్పుచు సలహాల సూచించుటకై బిల్లుందు సంతకమిడెను. కమిటీవారి సలహాల కొంచెము కొందర కలగజేయనని తలంపబడియే, సంస్కరణ సూత్రములరితిన బిట్టర్ విషయమై, ఆయిరోపీయులని నిర్ణయించుటకు ననుసరింపబడిన ప్రాసానమునే యిపుడు జాతి నిర్ణయించుట కనుసరింపబడినది.

కేసుల విచారణయందు విభేదము

క్రిమినలు కేసుల విచారించుటయందు నిభేదమునకడకుల ననుసరింప వలసినదని బిల్లునందు తెలుపబడినది:— (అ) ఇప్పుడు ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలు ప్రాకార్యముగాని, సెషన్సు కోర్టునందుగాని, జిల్లామేజిస్ట్రేటు కడగాని విచారించబడవలయునని, అర్థసంఖ్యకంటె సెషన్సుడు అమెరికను లేక ఆయిరోపీయును జూరీల యెదుటనే విచారణ బడవలయును. ఆయిరోపీయులు జూరీలచే విచారించబడవలయునా? అను సమస్య తమకు వారు బాధపెట్టెనని కమిటీవారు తెల్పిరి. ఈవిషయమున కే అసభికార ఆయిరోపీయులు గూడ సమ్మతించు గు జూరీలుండవలయునని తెలిపిరి. ఇందువలననే బిల్లునందుగూడ భారతీయులకును, ఆయిరోపీయులకును, సమానమైన హక్కులు జూరీలవిషయమై యొంగబడినవి. నిందితుడే జాతికేరీన, నాజాతివారధును సంఖ్యకు గట్టువగాక జూరీలుగానుండవలయును. నిందితుడు కిష్టుడైనను, విదవలయైనను ఇతరములువారు అపీలునకు, జూరీలే కాభిప్రాయముగావచ్చు యెడల, పోవచ్చును. జడ్జి జూరీలతో సభిప్రాయమున కేరీభవించకపోయినయెడల యాయారాప్రయన కనుసరించిన జూరీలు కేసుల కాసనములరితిన సెషన్సు కోర్టునకును, ప్రాకార్యమునకును అపీలు లేదు బడవచ్చును. సమ్మతి తమకు జూరీలు యిట్టికేసుల విచారణలందుండియే తీరవలయుననుట ముఖ్యసత్యకవని కమిటీవారు తెల్పిరి.

(ఆ) ఇప్పుడునుండి ఆయిరోపీయులకు పేరులును, ఇన్నామలును భారతీయులపేరులును, జూరీ పట్టికలోనుండవలయునను నివారణము తీసివేయవలయును.

(ఇ) అన్ని కేసులందు జూరీలసంఖ్య 5 కంటె తక్కువగాక, కూనీకేసు లకు సాధ్యమైన 9 కంటె తక్కువగాక నుండవలయును.

జూరీలపై మారంగాచారిగార్ల యభిప్రాయము

ఈ సమ్మితి జూరీ సమస్య విషయము శ్రీయుతులు రంగాచారిగారును, జస్టిసు మోగారును భేదాభిప్రాయముల సూచించిరి. ఇతరులను ఆయిరోపీ యాదోశనమును గుర్తించి సమ్మితి జూరీలుండవలయుననుట కొప్పుకొనినను రంగాచారిగారు సమ్మితి జూరీలకు నన్యాయము ప్రజలుని అభిప్రాయములయేగాక, నిన్యాయమున భారతీయులకు గూడ పాల్గొను జూరీలకునని తెల్పిరి. మోగారు, విజాతీయ భూమికలపైనే సమ్మితి జూరీలకు సత్కృతింతునని మోగారు వాగిరి.

జిల్లా మేజిస్ట్రేటులు-జూరీలు

జిల్లామేజిస్ట్రేటులు విచారించు కేసులలో జూరీలు అవసరము లేననికమిటీవారు సూచించిరి:—

జూరీలు అసెసరులు

సెషన్సు కోర్టులందు, ఆయిరోపీయులు జూరీలయెదుట, విచారించబడుచుండగా భారతీయులు అసెసరుల యెదుట విచారించబడుచున్నాడు. ఈసమస్య కమిటీవారి చాల చిక్కులపెట్టెను (అ) జాతి విభేదములను తీరవలసియున్నయెడల నిందితులు అసెసరులకు బదులుగా జూరీలయెదుట విచారించవలయునని కోరవచ్చును. (ఆ) సాధారణకేసులందు, జాతినీభేద సమస్యలు బదులు చేకయన్నపుడు ముగ్గురు తక్కువగాని అసెసరుల యెదుట విచారణ జడవలయునని నిందితుడు కోరవచ్చును. (ఇ) వారెంటుకేసులందు జూరీయెదుట విచారించబడుటకై వారి ప్రతివాదు లిరువురు సెషన్సుకోర్టునకు కేసుమార్చవచ్చునని కోరవచ్చును. (ఈ) జాతి విభేదములు బదులు చేసిన గమనల కేసులందు వారి ప్రతివాదు లిరువురు ఒక్కభారతీయుజడ్జి ఒక్క ఆయిరోపీయు జడ్జి కలసివెంచినయెదుట విచారించబడవలయునని కోరవచ్చును.

జస్టిసు మోగారును సమాన కమిటీవారు తాము విచారించు విషయమునుండి చాలమోసము పోయినయెల్లప్పుడు, కేసుల విచారణయందు ముత్రముగల భేదము దీనివేయవలసిగట్టిగానికమిటీవారు జాతి విభేదములేక కేసులకు పోయినని ప్రాడిరి. ఆయిరోపీయులు మాత్రము కొన్ని కేసులందు అసెసరులకు బదులుగా జూరీల నియోజించుకొన వచ్చుననుటకు మోగారు నీ హక్కు భారతీయులకు గూడ ప్రసాదించ వలయునని మోగారు అభిప్రాయపడిరి.

నివేదిక సలహా సంగ్రహము

నివేదిక సలహాల సంగ్రహముగ బిల్లు యాపోస్తాతమున నిట్లు తెలుపబడినది. అన్ని విషయములలోను జూరీల యెదుట విచారణ జరుగవలయునను కేసుల యందును అపీలున కధికార ముండవలయును. నూవల గమనరించి కాసనము కయోతైనకేసుల విచారణలకు ధనవ్రతు ముమితముగ నగును. నిందితుడు తానై యొప్పుబడి కొనిన జూరీల తీర్పులకుగూడ సంకల్పపు

దుగాక అపీలు జేసికొనుట అంకితముగజేయ. ఆది అన్యాయము గూడనగును. జాతీయవిభేద సమస్యలు బదులు చేసిన, కేసులందు అపీలు ప్రాకార్యమున జేసికొన అధికారముండ వలయును.

జూరీలతోగూడ జడ్జి అభిప్రాయమున కేరీభవించిన అపీలు అవసరము అని కమిటీవారు సూచించిరి. ప్రాకార్యవారిచే విచారించబడిన కేసులందుగూడ ముగ్గురు జడ్జిలు కూర్చున్న యెంచీ వారిచే అపీలు విచారించబడవచ్చును.

బిల్లు దీనినిగీతరింపక ఒక్కరికంటె తక్కువ జడ్జిలు గల ప్రాకార్యములందు అపీలు ఇద్దరికంటె తక్కువ జడ్జి లెన్నటికి నపీలు విచారించ గూడదు.

జూరీలసంఖ్య

కూనీకేసులందు 9 మందికన్న తక్కువ జూరీలుండవూడదు. ఈరీతి యింకొక కేసులెల్ల 7 మంది కన్న తక్కువ జూరీలనుండి జూరీలును సాధ్యమైన యెడల 9 మందికన్న తక్కువ కావలసింది జూరీలయెదుట విచారించ వలయును.

వాది ప్రతివాదులు జాతినీభేద సమస్యయన్న కేసులకు జిల్లా ప్రత్యేక చట్టములచే కేసు విచారణ అనుచుటకు హక్కుగల్గి యుండవలెనని కమిటీవారు సూచించిరి. ఫిర్యాది యిట్లు కోరుకునను సమయము లాభములేను. కావున మాత్రముకే ముత్రమే వాతక్కున విలంబమును వాంటు కేసులో కమిటీవారి సలహాలకు పుచ్చుకొనుచు సెషన్సు కేసులలో వారిసూచనలను బిల్లు నిర్ణయించుచున్నది.

అభ్యర్థుడు ప్రాకార్యమున జూరీలవారితాను ప్రకటించవలయును. అను కమిటీవారి తీర్మానము బిల్లునందు చేర్చబడినది. ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలు రుద్రక, నూదోర్లూ మేజిస్ట్రేటులయెదుట విచారించవల గూడదు.

మొకటి తరగతి మేజిస్ట్రేటులు యజాతీయడైనను ఆయిరోపీయుల కేసుల విచారించవలయును. (3) జడిమలు జడ్జిలు, సెషన్సుజడ్జిలు తాము ఆయిరోపీయులుగా నున్న కే ఆయిరోపీయుల కేసులు విచారించవచ్చును. (4) మొకటితరగతి మేజిస్ట్రేటులు ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలకేసులలో మాత్రమెల్ల తీరుము 1000 రూపాయలు జరిమానా మాత్రమే శిక్షింపవలయును. సెషన్సుకోర్టుజడ్జి ఆరు నెలల శిక్షయు 2000 రూపాయల జరిమానాయొక శిక్షింపవచ్చును.

ఈరీతి, స్వీపాంతర వానకేసులు విధించ విషయముల భారతీయులకును ఆయిరోపీయులకు విభేదముండక తాటింపబడ గూడదు గాని మేజిస్ట్రేటులుమాత్రము ఆయిరోపీయులకేసు విచారించుట కధికారము పొందియుండవలయును. 80, 84 సెక్షనుల ప్రకారము 7 సంవత్సరములకాక కేసుజేయుట కధికారముగల స్వాధికారులు ఆయిరోపీయుల విషయములలో రెండుసంవత్సరముల శిక్షయు, దెబ్బల శిక్షయు మాత్రమే విధించ నధికారము కలదు.

ఈ విషయమునకు ప్రతివాదులుగ కమిటీవారు సలహాలనిచ్చిరి. రెండు సంవత్సరములకన్న తక్కువ శిక్షజూరీల కేసులందే విధించబడునని పేరు వాదించిరి. 80, 84 సెక్షనులకు రద్దుపెట్టి, దెబ్బల శిక్షలను దీనివేయవలెనై ప్రభుత్వము వారు ప్రత్యేక విచారణ సలహపు వచ్చును.

ప్రత్యేక మేజిస్ట్రేటులు

భారతీయు బ్రిటిషు ప్రజల విచారించుటకు ప్రత్యేకముగ నియమించబడిన మేజిస్ట్రేటులుగాక ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజల కేసులయందు విచారించవచ్చును. 414 సెక్షను ప్రకారము 250 సెక్షనుకు క్రింద నధికారముండి 3 నెలల శిక్షయు, 200 రూ జరిమానాయొక, దెబ్బలకు, తేక అన్నియు నొకే మోరయే విధించబడినపుడు ఆపీలుజేతు నధికారము చేయవలగూడదు. ఈ సెక్షను ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజల కనుబడించును. ఈమాట్లు అందరికి యుండవలయునని కమిటీవారు తెల్పుచు, 3 నెలలశిక్ష, 50 రూపాయల జరిమానా విధించబడినపుడు అపీలు చేయవచ్చునని సూచించిరి.

ఐరోపీయులకు హక్కులు

ఐరోపీయులు పాపన కాపును కాసనము ప్రకారము కొన్ని హక్కులను కోరవచ్చును. బ్రిటిషు భారతదేశము ననుమానిమే యానాట్లు అందరికి యున్నది. తమ పాలనా పరణముగాక నితరస్థలములలోనున్న ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజల విషయములలో నీహక్కు సుపయోగించునట్లు మాత్రము ప్రాకార్యజడ్జిలకుగన్నుగా రధి క్లామి సర్దుకచ్చును. ఆయిరోపీయు బ్రిటిషు ప్రజలు అపీలు ప్రాకార్యముగాని, సెషన్సునకుగాని జేసికొనుటకు స్వతంత్ర మెట్కుడుగ విల్లునందు సంగబడినది.

అసలు విషయములలో ఆయిరోపీయులకున్న యానాట్లుకై భారతీయులకు వూడ ప్రసాదించుచు బిల్లునందుంపబడినది. అపీలు జేయుటకు నితర వికాల స్వతంత్రమిచ్చు సెక్షనులకు తమ యిచ్చముండననే అపీలు జేయవచ్చునని ఆయిరోపీయులకున్న స్వతంత్రమున్ను వీనివేయబడినది.

రాష్ట్ర గృహ విభాగం

వాది తరపున వక్త-లు.

2వ తేదీ రాత్రి జరిగిన బహిరంగసభ

యు ప న్నా స ము లు

బాబూ కాశీ ద పసాదుగారు

(శ్రీ) యుత | ప: కాళంగారు

మనలను బట్టియు వానిని నిర్వహించుటలో చూపిన పీక్షను బట్టి యీ ప్రపంచవాసులు వారిని కరిక్షించుచుండుదురు. నేడు భరతి ౩౦వన జరిగియున్న పాల్వడియన్నది ఈ దేశమున కాలగ్రామమున సభకు మించిన బాటిప్రతాప్తవన మేదియునులేదు. కాలగ్రామ మహాసభకు పైనుగూడ రామే యాధికులమని ఏర్పకైగాని కలంక సభికాతములేదని చెప్పలందరు. అట్టి కాలగ్రామమహాసభకాని వాగుగా నాలొచించి చుర్చించి గయోత్పేక్షమున నొకవిధాన మను నిర్ణయించిరి. యెలా వేయబడిన తీర్మానములు ప్రజా ప్రతినిధులే నామోదించబడిన తీర్మానములు కావని కొందఱు జేసి పించుచున్నారు. గయలో జరిగిన కాలగ్రామ మహాసభ ప్రజాప్రతినిధి సభయగునా కాదా? అ సభలో నామోదించబడిన తీర్మానముల ప్రకారము మనము నడుచుకొనవలెనా లేక ఆతీర్మానప్రకరణముల చెల్లకున్నా కానపు ముక్కలే గాన వానిని తిగులెట్లుదని చెప్పి మరల నెన్నటికిని కలయెత్తిరుగుబాలనంటిటి యపఖ్యాతికి పాలుకావ లెనా? అను విమతములను మీరందఱును నిర్ధారణ చేయవలెను. గయలో జరిగిన మహాసభ ఎన్నటికిని మరచబడదు నంటిటి ప్రాముఖ్యతను పొందినట్లున్నది. భారతీయమును భారతి ప్రజలను బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నుండి గృహస్థాశ్రమమునకు వచ్చిరి. వాటికి బ్యాండ్ కడలి యావడకి వచ్చినదని గయోకాలగ్రామవాలే ప్రశంసమున కరి టికిని చెప్పించిరి. స్వరాజ్యసింహాసనము సద్ధిపొందగిన తయ నును ప్రాజ్ఞశిరయను భారతతత్త్వమున కిత్రము కలిగినది అందఱు వారు నిమ్మరక్షగా ప్రకటించిరి. స్వరాజ్య మెవరికొరకు? అప రాజ్యముల నిష్కృతితోనే కృత్రిమము నాముకమృత్యుల కొర టుగాదు. పాటకజనుల జలబహుజు సామ్రాజ్యముకొరకే. కాలగ్రామ సభలలో పనిచేయు కొద్దిసిందికొరకు మాత్రమే కాదు స్వరా జ్యమునుగూర్చి ఆలోచించుటకు ప్రజలకి కత్తి కలిగినపుడే, వారు స్మారకణ చేయగలిగి స్వరాజ్యమును కొరగలిగినపుడే, స్వరా జ్యవేర్చవలసి యుండును. ముప్పది నలుగురి ఏద్రుముండి కాగ్రామవారు తీర్మానములు చేయుచున్నను అవి ప్రజాభి ప్రాయమును తెలుపుటలేదు. ఏకో కొద్దిమంది పెద్దల అభిప్రాయమును మాత్రమే తెలుపుచు న్నునని యిరవవరకు వానిని త్రోసిపుచ్చుచుండిరి. గయోత్పేక్షమున తీర్మానముల నామోదించిన వారెవరు? నాయకులూ? కారు. వారు త్రుతిబాలముగా నుండిరి. మహానాయకుని ప్రోత్సాహమా? లేదు. మన మహానాయకుడగు గాంధీమహా త్ముడు ఏవాడ చైతనాలలో నున్నాడు. ఇక తీర్మానముల నామోదించినవారు పాటకపుత్రులని ప్రతిబాల పక్షమువారు ఎవరినిగూర్చి నిరసనముగా పలుకుచుండునో అట్టి మూలముల మనందగు దేశములే. అట్లు ఒక్క మహానాయకుని ప్రోద్బలము వలన గాక, తక్కిన నాయకుల సహాయమున గాక, సభ్యులచే ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడి కథకునచ్చి స్వతంత్రముగా సమ్మతము నిచ్చిన ప్రతినిధులచే నామోదించబడిన తీర్మానములు మనకు పూర్వములగునా త్యాజ్యములగునా? మనమీ తీర్మానముల ప్రారంభ సదుచుకొన కొరకు ఎవో స్వాతంత్ర్యమును బడయుట కొరకు మన కర్హత కలుగలేదని యొప్పుకొనుటయే కరకము

పుష్పసింహాంధుడు కాననానాం గ్రహమహా
 ంభవాయమరితభద్రాదులకు ప్రా
 మఖ్యును వెల్లడించుటకు దాని క్రాస్తానము నొసగి ఖద్రు
 మిక్కిలి ప్రామఖ్యము కావుననే కొటికొకటను పుట్టుకొగి
 యును నేటియు జనువారాలు బహుగాదికంటే మహారాజు
 సస్రప్రాఖ్యమును పరిశ్రమించి ఖద్రుకాళా నికహానభారము
 నుంపైవేసికొనెను. మనము అప్పుకొనిన తొలింంది వంచ
 మాదులు నిన్నుజాతులు నలభడు సోదరుల నాదరించునలెను.
 హిందూపులకును మహమ్మదీయులకును
 మైత్రిని వృద్ధి నొందింపవలెను. 25 లక్షల
 రూపాయలను 50 కలచుది కాంతివైవిధ్యము ఏటియ నెలా
 భుగలాగా చేర్చునలెను మన మిథమును ప్రేమలను గూడ
 చేర్చలేదని ప్రతిబులతకహించిన వాయుకులని. మన దేశీయు
 లలో నొక్కరే 25 లక్షల రూపాయల నియ్యాలవా రెందరో
 కల నిగూడ కొందిరి దేశమొత్తము మీద 25 లక్షలను
 సమకూర్చుకొంటు. వ్యక్తిని గూడ భూము కాచాలను. గాని
 బహుగారి కంటికొక్కరే అంతమొత్తమును గూడ నొకరి
 కొక దానికి టుగలేదు. వ్యయవాదులు లేమ కృత్రికదల
 కుండ వారులక్షలాదిగా వార్షిండు విత్తమును తిలక్ స్వరాజ్యనిధి
 కిచ్చుకట్టు లేర్పానింపదగినది కలకత్తాలో జరిగిన అసమాసభలో
 కొందరు వాయుకులు బంధపాదింపగా వారు కరియ్యు కొటిగూహ
 యలిచ్చినను గూడ వృత్తిని హాకుటకున కలుగునట్టి క్రయోజన
 మున సహకారంకమైన కలుగదని గాంధీమహానుజు తెలిపెనుగాన
 స్వస్థమొత్తముల కూపమునకీ బహుజనలయొద్దకుండితే మన
 మీ 25 లక్షలను సమకూర్చునలెను. కానొల్ల ఘన కంఠం
 టుకు ప్రజలను సిద్ధపరుచుటకు కాంతివైవిధ్యము చేర్చవలెను. భార
 తీయులకు మరల వెనకటిలేరనే విషయభావము కలుగుచున్న
 టు రెండుమూడు నెలలనుండి పొడకట్టుచున్నదని
 లండను ప్రెస్సుపత్రిక కాలగ్రహమునుగరించి వాయువు మనల
 మెచ్చుకొనినది. ఈ మెప్పునకు భారతీయులన్నులగుదుకోకాకో
 మకరిండుమూడు నెలలలో తేలవలదు. అసహాయాద్యము
 చూడలేదు. ఇప్తునెబర్మతీలోగూడ అసహాయాద్యముకే అనులు
 బొన్నుది. మీరకు స్వరాజ్యమునుకొరుచున్నవో స్వరాజ్యమును
 బడయుటకై దీక్షించిండించి దేశసేవ చేయునలెనని ప్రేయకటగు
 టూకై పకాకొం గాకు నడకే

నేడు అసహాయోద్యమమునకు ప్రతిజ్ఞలు చేసినవారిలోకలసి
 వెనుక నేనుకూలకాలము వసినేతిలి. నేను అసహాయోద్యమము
 కొర కేల వసినేతిలిని విమోచనముగవచ్చును. అధానుకూల
 సహకార కట్టతి నేనే నూచించితినిని మీరు నను నిండితిను
 నేను కాదనకాలము నని ఆకాలమిప్పుడు మారిపోయినది. అప్పు
 కున్న పీఠిలో మన మిప్పుడు లేము. మొదట సంపూర్ణసహకారల
 మున నున్న మనము దానిని వదిలివేయుటకే అధానుకూల
 సహకారమును తెచ్చివెట్టిమిగాని లోకమాన్యదే నేడు మన
 మక్కడనున్నచో మన మెప్పుటికిని అధానుకూలసహకారకట్టిన
 మానసూదననియే నిండుచునా? అరదమైనట్టికిని నిధి కను. మన
 మొకసారి అసహాయోద్యమము వసలించిన పిమ్మట మరల
 సంపూర్ణసహకారకట్టతి నే పూనకలెనని లోకమాన్య దాదే
 కిందుననక నెడరు నమ్ములరు? లోకమాన్యని చివరవంతయు
 అసహాయవాదముతోనే నిండిపోయినది. సహకారము నిష్ఫల
 మనిన గ్రహించిపిమ్మటనే మన మసహాయోద్యమము నరలం
 చించితిమి. ప్రభుత్వమునై మనకు పిక్కాసము తొలగినందుననే
 నాగపూరులో జరిగిన కేరీ అమరకట్టలో మన మసహాయో
 ద్యమమును ప్రారంభించితిమి. మరల నీపుడు మనము సహకార
 కట్టతి నరల చిరుటకు తీసమాన్య ప్రభుత్వమును దమైక గతి
 ను ? అట్టికార్యములకు దొరకనమునారేమైనచేసిరా? ఇకనేను
 దాడలేదు. అసహాయోద్యమము నరలించుటయే కర్తవ్యమని
 నేడుమరల కాననకట్టకు దిగ్గరలెని కట్టుబట్టుమన్న నాయకు
 డే నాగపూరు కాంగ్రెసు మహామండలలో నుండిరి. నాగ
 పూరులో నన్ని కరుణముల నాయకు నూడ నా తీర్మానక
 రు కామొడిచిరి. అప్పుడు గాంధీమహాత్ముడు స్వరాజ్య మొక
 ద్వారములోననే కన్పించి బాగానము చేయటచే నరని ప్రీతి
 కొర కారీకానము కామొడిచి మనియన నాయకు లిప్పుడు
 తెలుపుచున్నారు అరీకానమునే నాంధ్రుడు మరల వదిలమింప
 గోడచున్నార. స్వరాజ్యమును ఒడవకులెనరిక మరయేకట్ట
 వైన నాలోచింపదగును గాని కాననకట్టకు మాత్రము వెళ్ళ
 నుడదు. వానికలన స్వరాజ్య మెప్పుటికి రాదు. మనము
 స్వరాజ్యముకొర కిచ్చిధికమగు త్యాగ మొనరింపగతెక. మనము
 అసహాయోద్యమచరిధానమును పూర్తిగా వదిలింపకుండ దానిని
 కరలంపనూడదు.

మే మెట్లులే సమాధానపడగారును. యెన్నాము
అందులకు మీ అభిప్రాయములను తెలుపుదని మీకోక. ఇ
తము నిన్నియును కఠిమల నానుటలు. తెలిపిగనని నా కెవ్వరు
పట్టి కాగియు నిచ్చియుండలేదు. ఇచ్చినచో నేను మెట్లు
వివాదము వనియును చెప్పియుందు. నది తగినదేగాదు నుదాహరి

వీర్ముల వేటు ఇమెనాలూలు బబాజీగా మరచ్యసింది!

బాగ్మ శిష్యునిద్యాలయం ఒకటి స్థాపించారు. అనంతరపు
2వ శతాబ్ది 100సానులలో జరిగింది. బాగ్మ ప్రధాన శాఖలు మూడు
అయినవి. తేర్చడేని శాఖ బాతీశునిద్యాలయపు ప్రధాన శాఖ. పని
దొలగియున్నవారు రాజకీయవిషయములందు పూర్తిగా ఎడ
జేయు యుండవలెనని వారు తీర్మానించెరి.

ఆంధ్రపత్రిక

1923-వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 5-వ తేది

సోమవారము

ద్వంద్వప్రభుత్వము.

బట్లరుగారి బడాంబ

బుద్ధాప్రజలచే నిరాకరింపబడిన శాసన సభ, రంగూనలో నెలకొల్పబడినది. ప్రధాన సమావేశమున ముచ్చటించుచు, క్రొత్త గవర్నరు గు సర్ హార్ కోర్టు బట్లరుగారు వోటరులలో 100 కి పదిమంది యున్నవని వోటుకేసియుండ లేదని రహస్యమును బయటపెట్టిరి. ఇందునుబట్టి బర్మాశాసనసభయొక్క ప్రతినిధి స్వభావమును గుర్తించుచున్నది. శాసనసభా బహిష్కారము బోధించినవారారాష్ట్రములో శిక్షకు పాత్రులయిరి. ప్రజలు మాత్రము అధికారనిర్బంధమునకు వెనుక తమ ధర్మమును నెఱవేర్చిరి. బట్లరుగారు రయినను, బర్మాశాసనసభ ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యము వహించుచున్నట్లు కలుకజాలరు. హిందూదేశమున గూడ కొన్ని రాష్ట్రములలో ఇంత తక్కువమంది వోటిచ్చిరని, బట్లరుగారు సమాధానము జెప్పిరి. కాని హిందూదేశమునందయినను, శాసనసభలు ప్రజలకు ప్రాతినిధ్యము వహించుచున్నవని ఎవరును తెలిపియుండలేదు. హిందూదేశముతోజాటు, బర్మాగూడ తన నిర్ణయము నెఱవేర్చి, గాఢమగు స్వరాజ్యాభిలాషను కనుబటచిందులకు సంతసింపవచ్చును. ద్వంద్వప్రభుత్వమును సమర్థించు వారిలో బట్లరుగారు రోకరు. ఇట్టి పద్ధతిని తాము మొదటినుండయు ప్రేమించినట్లును, దీనిని నెలకొల్పుటలో తాము గూడ పాల్గొనినట్లును, బట్లరుగారు సంగర్భముగ బలికిరి. వీరొకరు తప్పు, ఈ పద్ధతిని ప్రేమించేడివారి కొకరు గనుపింపలేదు. తుదకు ఛెన్నైపర్ల ప్రభువు, మూటాగూగార్లు పైతము దీనిని నిరసించవలసివచ్చెను. 1918 సంవత్సరమునందుపన్యసించుచు, ఏ సంస్కరణయినను నిజసంస్కరణముగ నుండవలయుననియు, అనేక నిరోధముల మూలమున నది నిరుపయోగముగా గూడదనియు, బట్లరుగారు బలికిరి. ప్రస్తుత సంస్కరణ శాసనము నిజసంస్కరణమును ప్రతిపాదించుచున్నదా? పెక్కు నిరోధముల మూలమున నది నిరుపయోగముగలు లేదా? ఇందు విషయమై ఇంకను కండ్లుమూసికొని పాలుద్రావు మార్జలము భంగి ప్రవర్తించి లాభము లేదు. హిందూదేశములో సంస్కరణము లెంతవరకుపయోగపడెనో, బర్మా ప్రజలకు తెలియకపోలేదు. పైపూతలవలన వారు మోసపోజాలరు. వెనుక మీరలులోనిచ్చిన యుపన్యాసమునందు, బట్లరుగారు అధికారవర్గవిధానమును సమర్థించిరి. అట్టి యభిప్రాయము వారి కిప్పుడయినను మారియుండదు.

అధికారవర్గ విధానమును పొందుపఱచి కొనసాగించు చున్నంతవరకు, ద్వంద్వప్రభుత్వ పద్ధతి బట్లరుగారిబోలు అధికారులకు మిగుల ప్రయముగ నుండుట వింతగాదు. స్వరాజ్యాభిలాషులగు ప్రజలకుమాత్రము, ఈపద్ధతి రుచింప నేరదు. సంయుక్తరాష్ట్రములలో తాము గవర్నరుగ నున్నపుడు, ద్వంద్వప్రభుత్వ పద్ధతి విజయము గాంచునట్లు

పాలుబడితిమని, బట్లరుగారు బడాంబ గొట్టుచున్నారు. బట్లరుగారి యుద్దేశ మేదియనినను, ద్వంద్వప్రభుత్వ పద్ధతి ఆరాష్ట్రమునందు విఫలమయ్యెనని పలువురి యభిప్రాయము. తాలుకా తార్లకును, రయితులకును విభేదములను పెంచుట కీపద్ధతి మిగుల తోడ్పడెను. మితవాదులను సైతము బట్లరుగారు సంతృప్తి పరుపలేక బోయిరి. భూస్వాముల పక్షమున వహించి, వీరు స్వపరిపాలనాభివృద్ధి కవకాశము లేకుండ జేసిరని ప్రజలయందభిప్రాయము ప్రబలియుండెను. మాంచెస్టరు గార్డియను పత్రికా విలేఖకుడు సయితము, సంయుక్తరాష్ట్రముల ద్వంద్వ ప్రభుత్వయంత్రము పరుషధ్వని గామించుచున్నదనియు, మంత్రులేదో సందుజూచుకొని లేచిపోవ జూచుచున్నారనియు ప్రాసియుండెను. బట్లరుగారి యుద్దేశము ప్రకారము, ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విజయమునకు కారణమేమి? అధికారవర్గమని, ప్రజాపరిపాలనమని, లేనిపోని విభేదములను తాము పాటింప లేదని, బట్లరుగారు స్పూచించిరి. దీని యర్థమేమి? మామూలు అధికార పద్ధతులనే వీరు పరిపాలనమున జొప్పించిరని తేటపడును. అధికార దృష్టితో జూచిన, సంయుక్తరాష్ట్రమున చెలరేగిన నిర్బంధవిధానము పరిపాలనమునకు విజయముగ దోచవచ్చును. కాని, స్వపరిపాలనాభిమానుల కిది ఎంతయు వెగటుగదోచుట వింతగాదు. హిందూదేశము నందువలె, బర్మా యందును ద్వంద్వప్రభుత్వ విధానమనిన యసహ్యించు కొనుచున్నారు. బట్లరుగారు కనిపెట్టిరి. కాని పేరు జూచి దురభిప్రాయ పడవలదని, బట్లరుగారుహిత మొసగుచున్నారు. ఆచరణలో దీనివివరీత స్వభావము గనుబడకుండ జేయబడునని వీరు వాదనము జేసిరి. బట్లరుగారి హెచ్చరిక మాలమున, బర్మాప్రజలు ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానమును ప్రేమించెదరని తోచదు.

మద్రాసు గవర్నరుగారు, ఇంతవరకును ద్వంద్వప్రభుత్వము తమరాష్ట్రమునందు విజయము గాంచినట్లు గర్వపడుచుండిరి. మంత్రులును, రిజర్వుడశాఖవారును కలసి ఏకకుటుంబములోని వారివలె మెలగుచుండిరని తెలిపియుండిరి. ఇట్లుబలికి ఎంతకాలమో గాకముందే, రెండుపక్షములకును తీవ్రభేదము గలదని బయల్పడెను. రిజర్వుడ శాఖ వారుదెచ్చిన ఇరగేషనుచట్టమును, మంత్రులమో దింపకబోయిరి. ఏకకుటుంబమునందున్నవారు, ఇంతముఖ్యవిషయమై ఒకరితో మొక రాలోచింపక బోయిరా? లేక ఏచట్టముదెచ్చినను, మంత్రులు మారుమాటాడరని అధికారులు భావించిరా? ద్వంద్వప్రభుత్వము అనుకూలముగ కొనసాగుచున్నచో, ఏల యిట్టిసంఘర్షణ ముదయింపవలెను? ద్వంద్వ ప్రభుత్వ పద్ధతి తిన్నగ జరుగుటకు అన్నివిధముల అనుకూలపరిస్థితులు గలవని తలంపబడెడి యీ తాజధానియందే, వ్యవహారమింత ప్రతికూలముగ నుండగ, తక్కిన రాష్ట్రములలో ఎటులుండునో యూహించుట సులభసాధ్యము. ఇట్టిపద్ధతిని నిరాకరించి, శాసనసభలకు వెలుకల నుండుటలో ప్రజలు మిగుల దూరదృష్టి కనుబటచిరని విశేషమగుటలేదా? ఇంకను శాసనసభలలో జేరవలయునని పరితపించెడి వారినిజూచిన, జాలియగును.

అరవిందయోగి సందేశము

1908 సంవత్సరమున నుపన్యసించుచు, స్వరాజ్యమునకు గ్రామమెటుల బునాదియో, అరవిందయోగి వివరించియుండెను. ఆ యుపన్యాసము గత "స్టాండర్డు బేరరు" పత్రికలో ప్రచురింపబడెను. ఈయు

పన్యాసము జరిగి పదునైదు సంవత్సరములు గావచ్చినను, దానియారాధ్య మిప్పటికిని జ్యోతివలె ప్రకాశించుచున్నది. స్వరాజ్యమునకు గ్రామసమితియే మూలబీజమని అరవిందుడు దెలిపిన సత్యమును, ప్రస్తుత కాంగ్రెసుయద్యము గ్రహించి, తదనుగుణముగ నొక కార్యసంవిధానము నేర్పరిచినది గ్రామమిదివరకు, స్వపరిపాలనమునకు బునాదిగ నుండి నర్థిలెను. గ్రామజీవితము పరాధీనము గాక స్వతంత్రముగ నుండెను. గ్రామములకును, కేంద్రసంఘమునకును, జమిందారులు గొలుసునలె నుండిరి. కేంద్రసంఘమునందు గూడ జాతీయజీవితము ప్రవహించుచుండెను. ఇట్టి సంస్థలు విదేశీపరిపాలనము క్రింద సమసిబోయెను. గ్రామము తన ప్రాముఖ్యమును కోల్పోయెను. గ్రామజీవితము కృత్రిమకృతించిన కొలదియు, భారతజాతి తనపటుత్వమును గోల్పోయెను. స్వరాజ్యమును పునరుద్ధరించుటకు గ్రామము నాథాంము జేసికొనవలయునని, అరవిందుడు హెచ్చరించియుండెను. గ్రామముల కన్యోన్యసంబంధ ముండునట్లుగూడ జేసి, వెనుకటిలోపమును సవరింపవలయునని, అతడు బోధించెను. స్వరాజ్యమునకు, స్వయంసహాయ మవసరము. స్వతంత్రచలనము చాలకాలమునుండియు, యంతరించెను. పరాధీనత వ్యాపించెను. ఇట్టి యలవాటును తొలగించి, స్వయంసహాయము నాథారముగ జేసికొనవలయునని, అరవిందయోగి కోరెను. విద్య, వాణిజ్యము, పరిశ్రమలు, న్యాయ నిర్వహణము, పారిశుధ్యము, మొదలగు పనుల నన్నిటిని దేశము నిర్వహింపవలెను. ఇందుకు గ్రామసమితి ప్రధానసాధనమని అరవిందుడు తెలిపెను. గ్రామములలో స్వతంత్రపాఠశాలలను నెలకొల్పుటచేతను, పంచాయతులను స్థాపించుట చేతను, గ్రామజీవితము నూతనకళతో శోభిల్లును. గ్రామజీవితము చక్కబడిన జాతీయజీవితము చక్కబడుట కభ్యంతరమేముండును? ప్రజాసామాన్యము నందు రాజకీయప్రబోధము గలుగవలెనని అరవిందుడు సూచించెను. ప్రజాపరిపాలనమున కిది ముఖ్యాధారము. ప్రజాసామాన్య ప్రబోధమునకును, గ్రామజీవిత సావ్యవహార ప్రోద్బల మొసగును. విద్యాధికులకును ప్రజాసామాన్యమునకును గల యంతరమును తొలగించుట కిదియే మార్గము గ్రామసంఘములు చురుకుగ బనిచేయుకొలదిని, ప్రజలు స్వరాజ్యమును గ్రామములందు కనుగొనెదరు. మండలములందును, దేశమునందును, స్వరాజ్య స్వరూపమును గుర్తించెదరు. ఈరీతిని ప్రజలకు స్వరాజ్యానుభవము గలిగిన కొలదియు, స్వరాజ్య స్థాపనము జరుగుచుండును. వివిధజాతులమధ్య సంయోగము గుదురనిది, స్వరాజ్యసిద్ధి యసంభవమని అరవిందుడు సూచించెను. సంయోగము హృదయమునకు సంబంధించినది. అన్యోన్యప్రేమ వలననే అది సిద్ధింపగలదు. గ్రామసంఘములిట్టి ఐకమత్యమును పెంపొందించుట కెంతయు తోడ్పడగలవు. గ్రామజీవితమును పునరుద్ధరింపవలసిన యవసరమెంత గలదో, ఇప్పుడుకును స్పష్టమగుచున్నది. కాంగ్రెసుసభ, ఈయవసరమును గుర్తించినది. నిర్మాణ కార్యక్రమము దీనిపై నాధారపడి యున్నది. చిత్తరంజన దాసుగారు గూడ గ్రామ ప్రాముఖ్యమును గుర్తించిరి. మితవాదప్రముఖులు సయితము, దీనిని మెల్లమెల్లగ గ్రహించు చున్నారు. భావ్యభివృద్ధి కిది ఎంతయు శుభసూచకము.

దేశభక్తుల ఆగమనము

నిన్నటిదినము దేశభక్తులగు అయ్యదేవర కాళేశ్వరరావు, అద్దేపల్లి గురునాథ రామశేషయ్య, గొనుబేగూసాపాబు, వేదాంతం శంభుశాస్త్రిగార్లు కడ్డలూరు జయలనుండి విడుదలయై చెన్నపురి కే తెంచిరి. వీరందరకును మనఃపూర్వకముగ స్వాగత మొసగెదము. కాళేశ్వరరావు, రామశేషయ్య గార్లు, బెజవాడ మ్యూనిసిపలు వ్యవహారిపుచ్చిక్కుల సందర్శమున పాకులకు వారిధిర్పమును బోధించి నందుకుగాను, కారాగృహమున కంపబడిరి. వీరి నిర్బంధమువలన బెజవాడ మ్యూనిసిపలు సమస్య అంతరించునని తలచినవారెంతయు పొరబడిరి. నాసిక స్వపరిపాలనాధికారము నేతీరుననయినను కాపాడవలెనను కట్టుదల ప్రజలలో హెచ్చెను. వారందుచే ద్విగుణీకృతశక్తితో పాటుబడజొచ్చిరి. ప్రజలవాంఛను అణగద్రొక్కుటకు, మ్యూనిసిపలు సంఘాధ్యక్షుని చాకచక్యముగాని, మంత్రిగారి ప్రోద్బలముగాని, యక్కరికు రాజబోయెను. ఎన్ని కలు జరుగక తప్పదయ్యెను. క్రొత్తమ్యూనిసిపలు సంఘమును నిర్మించక తప్పదయ్యెను. వెనుకటి ఛైర్మనుగారిని నిరాకరించి, మ్యూనిసిపలుసభ్యులు సహాయనిరాకరణవలంబుని ఛైర్మనుగ నెన్ను కొనిరి. కాళేశ్వరరావు, రామశేషయ్యగార్లే కారణముకొరకు తమస్వాతంత్ర్యమును కోల్పో యితో, ఆకారణము దిగ్విజయముగంచెను. ఈవ్యవహారమంతయు ముగిసినను, ప్రభుత్వమువారు వీరిని విడుదలజేయరయిరి. మదరాసు శాసనసభలో నీ విషయమై ప్రశ్నింపబడెనుగాని, ప్రయోజనము గలుగలేదు. సంపూర్ణ నిర్బంధము ననుభవించి, ఈదేశభక్తు లిపుడు విముక్తులయిరి. వీరికిరీ ప్రతి వ్వలు వెనుకటికన్న ననేకమడుంగులు విస్తరించెను. విజయవాడపాకులు బుధవారమునాడు వీరికి ప్రీతి పురిస్కరముగ స్వాగత మొసగెదరు. ఆంధ్రనాయకులగు కాళేశ్వరరావుగారి సేవయమున విడుదలయగుట, కాంగ్రెసు యుద్ధమమునకు యగుల లాభకరమనుటకు సందియములేదు. గయాకాంగ్రెసు తీర్మానములను సఫలపరుచుటకు, వీరి తోడ్పాటు ప్రజలకెంతయు అక్కరకువచ్చుననుటకు సందియము లేదు. ఇప్పుడు విడుదలయైన దేశభక్తులందరును, కాంగ్రెసు ఆదేశమును నిర్వర్తించుటకు తడవ దీక్షతో పాటుబడెదరని భావించెదము. ఇట్టిత్యాగ శీలుర కృషి యారకబోవునా? స్వరాజ్య సిద్ధి త్వరలో గలుగుటకు, త్యాగబలిమి ఎంతయు అక్కరకువచ్చును. నిర్బంధవిముక్తులయినవారి కట్టుదల మరింత యధికమయినది. దేశసంకల్పము త్వరలో సఫలమగుగాక!

వర్ణవృక్ష

క్రిమినలు విచారణలో, వర్ణవృక్షము గూర్చి విచారణ సంఘమువారు గావించిన సలహాలను, ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశమును, గతసంచికలో వివరించియుంటిమి. అధినివేత రాజ్యముల ప్రజలకు భారతీయుల కన్న నెక్కుడు హక్కులను ప్రసాదించుట, ఘోరమని తోపకమానదు. ఇండియామంత్రిగారి విషయమై ముమ్మరపు పట్టు బట్టుట, వార్షికసంకుచితహృదయమునకు నిదర్శనము. ఇతిర సందర్భములలో వలె ఈ విషయమునందు గూడ మీర ప్రజల హక్కులను భంగపఱుచుటకు ముందుకు వచ్చిరి. వర్ణవృక్ష విషయమై స్వల్పముగు మార్పుల జేసినను, న్యాయసూత్రమునకు నిరుద్ధముగ నీ సిద్ధాంతము దొలగింపబడలేదు. యూనివర్సిటీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యము లటులనే నిలిచియున్నది. భారతీయులకు స్వల్పసౌకర్యముల నొసగినను, విషయములలో వారియిబ్బందులు తొలగి

పోలేదు. ఇప్పుటికిగూడ యూనివర్సిటీల కొకన్యాయమును భారతీయుల కొక న్యాయమును జరుగవలయుననుట, అధికారుల దృక్పథము మారినందులకు నిదర్శనముగా నేరదు. ఆయుధ శాసన విషయమున నేమి, క్రిమినలు విచారణలో నేమి, ఉన్నతోద్యోగముల నొనగూట్టనేమి, ఇంకను భారతీయుల యెడ భేదబుద్ధిజూపుటబట్టి, వెనుకటికంటె మరెనుటకల్గయని తెలుసురంగాచార్యులుగారు తపాధిన్నాభిప్రాయ ప్రకటనమునం దీయన్యాయమును తేటపరచిరి. ఇట్టిహక్కులను సిలోనులోగాని, ఫ్రెంచి ఇంజియూలోగాని యూనివర్సిటీలను లనుభవింపజేసని, వీరు స్పష్టపరచిరి. హిందూదేశమునందు మాత్రమే ఇట్టి వర్ణవృక్ష చూపబడుచున్నది. దీని గాంచినపిమ్మట సత్వరస్వరాజ్య సిద్ధి యవసరముగాదని, ఎవ్వరయినను దెలుపగలరా?

జర్మనుల సాత్వికనిరోధము

డచ్చిని తేజకునితో ముచ్చటించుచు, జర్మనీ సాత్వికనిరోధమును ఏమాత్రము సవలించదనియు, ఛార్లెస్ వ్యనిరోధమును జర్మనీ యాతమణమున నవలంబించదనియు, జర్మను ఛాన్సలరుగ క్యూనోగారు నూచించిరి. సాత్వికనిరోధము యొక్క యుపయోగమును, ఛార్లెస్ వ్యయుక్క ప్రయోజన రాహిత్యమును జర్మనీ యిపుడు భాగుగ గుర్తించినటుల వోచును. నిరాశజెందిన బలహీన జాతులన్నిటికిని, గాంధీ మహాత్ముని సహాయ నిరాకరణోపదేశము ప్రాణ ప్రదమగుచున్నది. భావికాలమునందు యుద్ధముల సంతరింపజేయుట కిదియేమార్గము. జర్మనులు అహింసా పద్ధతిని నిష్కర్షగ నవలంబించుచో, ఫ్రెంచి ఛార్లెస్ వ్యయును నివారింప గలుగుటయేగాక ఫ్రెంచివారిలో హృదయ పరివర్తనము గలిగింపగలుగుదురు. జర్మను లీసందర్భ సమయమున ఇండియ నిగ్రహము నెంతవరకు కాపాడుకొనగలరో చూడవలయును. మహాత్ముని యుపదేశము ననుసరించి ఛార్లెస్ వ్యహిత సహాయ నిరాకరణ సాధనము నవలంబించిన భారతీయులు తొలు పాటులేక, నిరుత్సాహము జెడక, తమదృఢవ్రతము నెంత నిష్ఠతో కొనసాగించిన, స్వీయ సాభాగ్యమునకును, లోకకల్యాణమునకును అంకిత్రేయ స్కరింతు.

కళాపు

అనంతపురము జిల్లాలో తొనుము వ్యాపించి యున్నదనియు, శిస్తులనురయితులు చెల్లింపజేసినయు శిస్తువసూలుచు మారుకొననియెడల వారు కలుకప్పముల పాలగుదురనియు అక్కడి పరిస్థితుల నెఱిగినవారు చెలుపుచున్నారు. ఇట్టి దుస్థితియే కర్నూలు నందునుతేలిరపచ్చిమాంధ్ర దేశమునందును సామాన్యంగావ్యాపించియున్నదని, తెలియుచున్నది ప్రభుత్వమువారు తమతాబేదాలరిపోట్లపై నాధారపడుచో, ప్రజలయవస్థ ఎటులుండునో జెప్పవచ్చును. నిజస్థితిని కనుగొనుటకు ప్రభుత్వమువారింతవరకు బూనుదురో చూడవలయును. తొనుమవారణముకు, కద్దరు నిర్మాణ మొంత లాభకరమో నలు మార్లు దెలిపియుంటిమి. ప్రభుత్వమువారిచే నియమించబడిన తొనుమవారణ సంఘమువారు గూడ, రాటుడుల కుపయోగకరమనియు, దాని యుపయోగమును కనిపెట్టవలయుననియు, సలహానిచ్చియుండిరి. కద్దరు నిర్మాణమును త్వరలో పూర్తిజేయవలసిన బాధ్యత ప్రజలపై నిలిచియున్నది. ఇక్కార్యమును కొనసాగించుటచే, స్వరాజ్యము చేపవకు వచ్చుటయేగాక, ఆర్థిక దుస్థితి తప్పక దొలగిపోవును. ఆంధ్రమహాజను లీవిషయమై శ్రద్ధ

వహించి పాటుబడి స్వరాజ్యప్రాప్తిని సోదరుల కష్టములను బాపుటకును, తోడ్పడెదరు గాక!

హ్యూజెస్ గారి రాజీనామా

హ్యూజెస్ గారు ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రి పదవికి రాజీనామానిచ్చిరి. ఎన్నికలలో లేబరుపక్షము విజయముగాంచెను. నూతనముగ నేర్పడెడి మంత్రవర్ణమునహ్యూజెస్ గారిని జేర్చరు. ఆస్ట్రేలియాలో, హ్యూజెస్ గారి ప్రోద్బలమువలన భారతీయుల స్థితి కొంత చక్కబడవచ్చుననియు, లేబరుపక్షమువారు భారతీయుల హక్కులకు ప్రాతికూల్యము జూపిరనియు, శ్రీనివాస శాస్త్రిగారిదివరకు దెలిపియుండితిమి. హ్యూజెస్ గారు బోధితులు, లేబరు పక్షమువారు అధికారమునకు వచ్చుటయు తటస్థించుటచే, శాస్త్రిగారు వెలిబుచ్చిన యాశెనయితము అంతరింపగలదు. తుణభంగురమగు నిట్టి విషయములపై నాధారపడి యుండి లాభములేక. భారతీయుల హక్కులను గుర్తించుట తమ విధియని, అధినివేత రాజ్యముల వారెల్ల దురుగ్రహింపవలెను. అట్టి స్థితి గలుగనంత వరకు, తాత్కాలికంప శాంతివలన శాశ్వత ప్రయోజనము ఏర్పడజాలదు.

గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యము

మహాత్మునకు మతిస్థిరము చెడిన దనువార్త ఎటుల కలిగినది?

మహాత్ముని మనస్థితియు చెడినదను వదలి కలిగిన తొలి కారణమని ఎరవాడ వెంకటాచల కేసి మాతాజీమహాత్ము నడుగ మహాత్ము ఛార్లెస్ వ్యకడెను. నాకేమి చిత్తరాంచల్యము కలుగుచేమి? దీనివలన నమ్మదురా? వట్టికల్ల యని మహాత్ముడు నవ్వుచు చెప్పెను. ఇక నీవార్త ఎటుల కలిగినది? బాంబాయి కానసభాసభ్యులలో నొకరు జమనాదాసు మెనాతాగారితో మహాత్మునకు జబ్బుగా నున్నదని చెప్పిరి. దానిని జబ్బుకొని అదిగో పులియిన నదిగో లోకమున సామెతగా చిలవలు పులులు నల్లి చివరకు మహాత్మునికి విచ్చేతిపోయినదని కొందరు జెట్టించిరి. ఇట్టివార్తలను మేము నెన్నటికి నమ్మకాలమని రాష్ట్రసేనకవృత్తి ప్రకటించినది.

అకాలిఫైడిల నిరశన వ్రతము

దేరాఘాజీఖాను జైలులో భోజనము మానివేయుట

పంజాబు కాంగ్రెసుసంఘమువారి ప్రకటనము
పంజాబు కాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షుడుగను శిరోమణి గురుద్యారా సంఘాధ్యక్షుడుగను నుండిన సర్దారు భారత్ సింగుగారు మున్నగువారు చాలమంది యీచెలసాలతో గోచి పాతతిప్ప వేసుకొద్ద విషయము వంటివివాదలేకుండ నున్నార. ఇపు డధికర్షణలవలన చలి విక్రమములకు లభించే శీతవాధ పని త్రములకు వారికిరెండుల కాపాటకము కలిగించుచున్నది. జనవరి నెల 2౪ వ తేదీమొదలు నాందరును భోజనము మానివేసిరి వారిలో యిద్దరు వ్యాధిగ్రస్తులైరి. జలందరువకీలు ఎల్. నాథకు రాంబు (బి. ఏ. బి. ఎల్) గారికి (బాధపెట్టును) కడ్డిసంకల్ప ప్రేసిరి. దీనినిగూర్చి దేశభక్తులు తమ కర్తవ్యమును సెలవేర్చవలెను ఘోషభావ నగరమున దుకాణముల నన్నిటిని పూర్తిగా మూసివేసి వారటాను జరుపుచున్నారు. నగరవాసులకు శ్రీముని పురుషులును ఆర్యగౌరవమును గ్రహింపగలుగుటకు నాయకులు దినుముకు 4, 5 సారులు వందలకొలదిగ చేరి వీధుల వెంట దిరుగుచు బోధించుచున్నారు. మేకుదోస్తు మహమ్మదుఖాన్, వండిరి వానుదేవజీగార్లు (ఆసహాయవాదవాదులు) గంభీరంపన్యాసముల నొసగుచున్నారు. ఛార్లెస్ వ్యయు కలుగకుండ బోధించుచున్నారు. (హిందూ)

కెల్లెను ఇ. ఎ సానూను గారు (బా బహువిలుసానా
మానుల కి. పు.) ఇట్లు నడిచిరి. ఈ బిల్లు మొదట ప్ర. బి. బహు
సభకు సకల వాలా గారుకిప్పు మిగిలిన వారందరు నీ బిల్లును
చది గాదని నిశ్చయించిరి. తరువాత ముఖ్యమంత్రి కార్యసాధనమునకు
గాను ముఖ్యమంత్రి మానే విడనాడెరి. భారతపరిశ్రమల యభివృద్ధి
విషయమున, ఈ బిల్లులందు కానవచ్చునట్లు ప్రాప్తదృష్టిని గన్ప
రచిరి. కాని బాంబయ మిల్లుల బహుముఖమున (ప్ర
తిపక్ష పూర్వమే సకల వాలా గారు, నెలెట్టు: అట్టియు
తాను సంపాదించిన యనభరమును వారికి బాగుగ నెరుపరచెను
అ దృష్టాంతము న నెలెట్టు క మి
వారు విషయ ప్రసించి తమ యభిప్రాయముల మార్చుకొనిరి
నను వ్యాజ్యములను, మోసములను సాధ్యమైవంతరింప
యిటకు నీలగు విధమున నీ బిల్లును బలపరుడరెను.

గర్. జ్యేష్ఠమాస సర్వాధికారి, చాక్రము నందలము గార్లు బిల్లుల ప్రవేశపెట్టుట గావించిన యవసాదమును బల పరిచిరి.

బిల్లు పేరు మార్పు

జ్యేష్ఠి అత్యధికారులు అంతట లేచి బిల్లుయొక్క మొదటి పేరును ప్రస్తుత వాడుకనకు చాలగలభి భేదము గలిగినదని అభ్యర్థించి యుత్తరము గారిరి.

సక్రమచర్య

అభ్యర్థించు వ్యధిని గోరుట

జ్యేష్ఠి అత్యధికారులు ఇట్లు నుడిచిరి:— బాయింటు కమిటీగారు తమ ఎదుటకు తీసికొని చాలదిన సూక్ష్మములతో నొక దాని తొలగించి దానిని గణపారు శిర్షంప వీలులేకుండ నొక గుర్రవృత్తవానిని మియుత్తరమును గోరుమంటిని.

అభ్యర్థకుడు:—ఈ బిల్లు లోని ప్రతిపక్షములనుండి మార్పును తెందలేదని తెలియుచున్నది. సక్రమచర్యము గురించి జ్యేష్ఠి అత్యధికారులు తెలిసిన ప్రశ్నకు నేను నంటి నీ సమాధాన మొసకలను ఎక్కువగా మార్పుకై దెవని బాయింటు కమిటీవారికి వోచియెడల ఇట్లు జేయకుండెదవారే. కమిటీనుండు చాలమంది సుప్రసిద్ధవ్యాయావాదులు గలరు. కమిటీసభ్యులలో నొకరు రంగారామగారి నిశితవృద్ధినుండి ఇట్టిపాఠాలు వచ్చియొకనాటిదని నాకన్యము.

జ్యేష్ఠి అత్యధికారులు:—ఈ ప్రశ్న నడుగుట వాస్తవికముగా దనుచున్నది. ఇది చాలముఖ్యముమైంది. కాబట్టి మియుత్తరమును గోరుమంటిని.

అభ్యర్థకుడు:—బాయింటు కమిటీవారికి తగిన పునదిన భాగములను సభ్యులవద్దమైన యెడల తిరిగి తీర్చవచ్చును.

జ్యేష్ఠి అత్యధికారులు:—అట్లైన యెడల బాయింటుకమిటీవారు తొలగించి భాగములకు నవరణల సంవత్సరము?

ఇన్స్పెక్టరు:—ప్రభుత్వము ప్రవేశపెట్టబడిన బిల్లులకు నిర్దేశించి తీర్చవలసిన సభ్యులు తొలగించుచుంటిరి. ఈవిషయమున నాయుత్తరమును తీర్చవలసిగాను. అట్టిసంవత్సరములకు తొలగించి తీర్చవలసిగాను. అట్టిసంవత్సరములకు తొలగించి తీర్చవలసిగాను.

అభ్యర్థకుడు:—ఈ బిల్లుపై చర్య ఎంతకాలము వస్తునో దెలుపుట దుస్సాధ్యము. అందుచే సభ్యుల నోటిను నివృత్తుటకు కల కాలవ్యవధినియును నిశ్చయము: తొలగించుచుంటిరి. ఈవిషయమున నాయుత్తరమును తీర్చవలసిగాను. అట్టిసంవత్సరములకు తొలగించి తీర్చవలసిగాను.

తరువారి ఇన్స్పెక్టరు ప్రతిపక్ష వోటులకు బెట్టుగా వంగిరింపజేసెను.

రంగారామగారి సవరణ

గొన్నివర్షము సవరణలు పరిష్కరింపబడిన తరువాత రంగారామగారి సవరణ చర్యకు వచ్చెను. రిజిస్ట్రార్ ప్రాక్టీసరులకు బహుళ "అప్లైడ్" యెడల అని ప్రతిపక్షవేదిక వారు" అని యుండలేదని గవర్నరు కోరుతుండెను.

అర్జునరెడ్డి యెడలను సానికప్రభుత్వములవారు అర్జున గలవారిని ప్రతిపక్షవేదిక నయ్యుచు నుండిరి.

ఎ. సి. చక్రవర్తి గారు సవరణ వెదుక్కుచు, సవరణ యొగి కలిపబడిన యెడల, మియులమునను తమ ఇష్టమునవచ్చినవారిని గురించి నిమిషములకు రెవరు నిది అపాయకరము నున్నది.

ప్రభుత్వమువారి దీప్తములు లేవంతమాత్రమున అర్జున గల యెడలను వదిలివేయరాదని సందలము గారు నడిచిరి.

ఇన్స్పెక్టరు సవరణ వెదుక్కుచు నోటినును ప్రభుత్వమువారిను నూత నియంతృత్వ రంగారామగారి అభిప్రాయమై నయెడల నిది చాల అపాయకరమునను వారిని నూత రిజిస్ట్రార్ యెడలను తీర్చవలసిగాను రంగారామగారు వోక చట్టమును తీసికొని రావచ్చుననియు తాని బిల్లునుండు వానిని ప్రవేశపెట్టి కాననము అనుప్రదముగ సాగుటకు అటంకముల గల్గింప నుండ నియు కోరిరి.

పోషిగారు సవరణను బహుళమయచు, సామాన్యముగ కార్యముల సానికనీయులవద్ద వెదుక్కుయొద్ద వెదుక్కుమొదలు కోరుమంటిని. తన వారికి రిజిస్ట్రార్ యెడలనెట్ల వెదుక్కుచును అందులను అనుపాయము రిజిస్ట్రార్ నుండిరి.

సవరణ విగిహియెను

భారతదేశమునందలి నాకలయందు పనిజేయువానికులను నూత నియమములకు తీర్చలేని చాక్రము గోరుగా రుపాదించి రి విదేశములందు రిజిస్ట్రారు జేయుటదిన నోకలందు పనిజేయువారి కిది వర్తింపదు.

నియోగిగారు సవరణను బలపరిచిరి.

భారతీయలాగ్నికల విషయము లందను సందలి బోర్డు అప్రెంటిసువారి యెదుటకు తెచ్చెదమయి అందుచే నిర్వహింప జేయవలసింది యెదుటకురలదమయి, ఇన్స్పెక్టరుగారికిరి.

అంతట గోరుగారు తమ సవరణ నుపసంహరించిరి.

అంతటితో ప్రభుత్వము తిరిగి సోమవారమునాడును.

విదేశ వార్తలు

రాక్షసిబొగ్గు ప్రదేశమును పూర్తిగ విడదీయుట

జర్మనుల ఎత్తుపైయెత్తులు

ఇనుపదారుల సమ్మె ఆగుట

త్వరలో సంధిసూచనలు పాడగట్టుట?

పరాసులు సంపూర్తిగ బొగ్గుప్రదేశమును చుట్టుముట్టిరి. పరాసులు ఆక్రమించుకొనని ప్రదేశములలో బొగ్గు చాలకుండుటచే దానిని ఎటులైన పూర్తిజేసి లోటులేకుండ జేయుటకు జర్మనులు అతి తొందరగ ప్రయత్నములను జరుపుచున్నారు.

పరాసులు కొలను లేదితరప్రదేశములయందీ నైస్యములను మరిలించుటచే ఇనుపదారులసమ్మె నాపుజేసిరి. కాని ఇది ఇంతవరకు నిశ్చయ మని తెలియలేదు.

త్వరలోనే సంధిపరతులు జరుగు నని కొందరును, లేదని మరికొందరును అనుచున్నారని డెయిలీ ఎక్స్ప్రెస్ పత్రిక ప్రత్యేకవిలేఖరులు తెలుపుచున్నారు.

పరాసులు బొగ్గుప్రదేశమును చుట్టువేయుట

జర్మనులు ఎత్తుపైయెత్తులు

లండన్, ఫిబ్రవరి 2:—జర్మనులు 12.5 'ట్రెక్సు' టెక్టో విఫిల్ ఇట్లు తెలియజేయుచున్నారు. పరాసులు బొగ్గుప్రదేశమును పూర్తిగ చుట్టుముట్టుటచే దీనికి ప్రతిపక్షముగ జర్మను ప్రభుత్వమువారు యెత్తులను ఎత్తుచున్నారని బొగ్గుప్రదేశమును మితముగ జేయుటకును, మారిస్ట్రులలో కలుద్దిట్టుకు ఏర్పాటులను జేయుటకును పరాసులు ఆక్రమణాధికారములతో లేని ప్రదేశములందు ఇనుపదారులను మరిల ఏర్పాటుజేసి రైల్వేల నడిపిండుటకును జర్మనులు ప్రయత్నించుచున్నారు. దీనికి ప్రభుత్వపు టుల్స్ వలన ఎదురుమాడుచున్నారు.

చార్లమును కిటికీవర్షములవారికి 30,0000 మార్కులు ఋణము కాలసియుండెను. దీనికి ఆమెకినలు నందల నీయలేదు. ఆమెకినలు లేమియు ఋణమునకు పాము ఇయ్యనందుని జర్మను ప్రదేశం ఆంత బాగున్నటులేదు.

ఇన్స్పెక్టరు బొగ్గులేకుండ జేయుట

లండన్, ఫిబ్రవరి 2:—అనాగ్రముల జర్మను ప్రదేశము నుండి ఆక్రమణప్రదేశమునకు బోవు రాష్ట్ర లన్నియు మూయబడివి. ఈవారిని బొగ్గును పోసియుటలేదు. బొగ్గు చాలవఱకు రగ్గిపోయినది ఇదివరకు పుడేగోలులు మిక్కులు నిండిపోయినవి. పనివాండ్రకు త్వరలో పనిలేపోవును. దీనివలన అనాగ్రముల ప్రదేశములో పరిస్థితులు భయంకరముగ నుండును. ఈప్రదేశము నందున్న వారు తమకు కావలసిన బొగ్గును సంపాదించుకొన కత్తి లేనివో చాలచిక్కలు పడెదరు.

సంధిసూచనలు

త్వరలోనే సంధి పొనగనని కొందరుచున్నారు. లేదని కొంత రుచున్నారు.

ఇనుపదారుల బలంబడిక

పార్లమెంట్, ఫిబ్రవరి 2:—మేయన్న సమాచారము ఇట్లు తెలుపుచున్నది:—ప్రాంతో జర్మనులవలెదీకి కొలను ఇనుప దారులకే పరిమితియను. బండ్లు బాగుగానే నడుచుచున్నవని తోచిన పరాసులు తమకు తోచినటుల కలిగిన జేయుటకు పరాసులు అంగీరి చిది.

మేయన్న ఇనుపదారి కిరికీలు మార్పుజేందతను. జర్మను ఇనుపదారుల పనివాండ్రతో రాజబాంధులు కుదురలేదు. ఇది పోయినది. సమ్మెకట్టినందులకు తమపై ఆపరాధములను విధింపరాదని. సమ్మెకట్టినవారిపై ఆపరాధములను తీసివేయుటకు వీలులేదని పరాసు యెగిధికారి తెలియజేసెను.

కొనిమానము బ్రత్ లగుటచే కిరవగిసి చనిపోయెను.

ఇంగ్లీషు మిత్రులగు దాయెను.

కనడా-సామ్రాజ్యసంబంధమును

పార్లమెంటు అధికవ్యయము వ్యక్తీకరించుట

అట్టావా, ఫిబ్రవరి 12:—సామ్రాజ్యపాద్యదేశములలో కనడా గలది యొకటి. కనడావారు ఆ యుద్ధములో తోడ్పడనని యందునని ప్రాంతప్రభుత్వమువారు, కొత్త ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసి దానిని ప్రకటించుటకు వీలు లేదని మేక కింగుగా నెరి. అందుచే అవ్యయమును ప్రభుత్వమువారు హాస్యమునకు లించి ఎరికిని తెలియజేయలేదు.

కనడాలోని లండను యుద్ధముగా దివలసి: ట్టి కంత్ ఫిబ్రవరిలో పార్లమెంటువారి ఏర్పాటున కె అంతయు దరిలేదు. తలెని మెంట్ లో నెరి. అంతిస్సామ్రాజ్యపాద్యముల నీ ముగ నుండకెన్న అయ్యది పార్లమెంటు అధికవ్యయమునకు నును. సామ్రాజ్యములోనన్న ప్రతికాన్యమున గుర్తింపు ముఖ్యముగ యుద్ధము నలుపు సమయములలో సామ్రాజ్యంధికారులకు ప్రతిదేశము పూర్తి మనము వ్యంగ్యముగ జూడవలె నెరి.

ఆంగ్లోఅమెరికన్ ఋణము

ఆంగ్లోఅమెరికన్ ఋణములను తీర్చు ఏర్పాటులు వచ్చే వాము కంగ్రెస్ వారివలెనే నెడదు. కనివాణమువారు హార్లింగు గారికి సుతు లన్నియు అందజేయజేసెను. వీరు వచ్చేవాము కంగ్రెస్ వారు అందిజేసెను.

తురమ్మచంధిపత్రము

ఇస్మితుపాషాగారు సంధిము జేయవచ్చును

ఫీకెల్లు, ఆంగ్లోత్రి ఫిబ్రవరి 2:—లాసోనుండి బయలుదేరుటకు ఇది మూడు ప్రభుత్వములన్నిటిని పూర్తిజేసి కర్ణాటకప్రభుత్వ సామ్రాజ్య మధ్యాన్నములందును చేందను. అలాటికి సంధి ప్రయత్నము నొక కమిటీయొకటి నిర్దేశించుటచే ఇస్మితుగారు తేల్చుటలసియున్నది. ఏదెట్లున్నను కర్ణాటకప్రభుత్వ లాసోనుండి కర్ణాటకను అంతరించుటకు బోవును సామ్రాజ్యపాద్యపరిధికి లన్నియు ఇస్మితుగారు తీర్మానములై ఆధారపడియున్నది. కర్ణాటకలో సంధి జేసికొనుటకు ప్రతిపక్షవారు ప్రతిపక్షవారు ప్రయత్నించుటకు సంధిప్రకటన చాలుచున్నది. ఏకవారు ముగ సమా, ఎంతవరకు సర్వసాంగికారము అంతవరకు కర్ణాటక ప్రభుత్వ సామ్రాజ్యములకు మరతులయింపు చూపుదును.

ఇంగ్లండ్ లోని నిబంధనలు

యొద్దసమయమున విధించిన ఇంగ్లండ్ లోని నిబంధనల నెత్తి వేయవలెనని ప్రభుత్వసభ్యులువారిలో అధిక సంఖ్యయులు తెలియజేసిరి. లండనులో 70, 105 పాసులు అడ్డగల కొంట్లకు వచ్చే జూనునందీ నిబంధనల నెత్తివేయవలె ననిరి. 85, 70 పాసులు అడ్డగల ఇంగ్లండ్ 1924 జూనులో తీసివేయవలెననిరి. రిక్విజ ఇంగ్లండ్ 1925 లో తీసివేయవలె ననిరి. కచ్చిలు, స్పాటిఫు ధివముల విషయమై తెలియజేయుటకు, యధామునకు పూర్వమున్న అడ్డగి ప్రమాణముగ నెగిరెదరు. ప్రస్తుతము అడ్డగి తగ్గించి 1920 వరకు అడ్డగి నిబంధనల నుంచలయిన పని స్వల్పసంఖ్యకుల నిశేదము తెలియజేయుచున్నది.

పరాసులు మూసివేయుప్రయత్నములు

పార్లమెంట్, ఫిబ్రవరి 2:—నిన్నటివఱకు మూడు పూర్తిగ మూసివేయుటకు జేసిన ప్రయత్నములు సమంజసముగ నుండెను. కర్నాటకమునకు బోవు అనుపదారు లన్నియు సంధింపబడినవి. రైల్వే అప్రెంటిసువారిని, కనివాణమువారు ప్రవేశించి రిని ఎత్తెను తంతివార్త తెలుపుచున్నది.

పరాసులపట్ల ఆసక్తిగలవి జూపుట

పార్లమెంట్, ఫిబ్రవరి 2:—కొనివర్షములో పరాసుల పట్ల ఆసక్తిగలవి జూపుచు జేయుచున్నారని, పరాసులకు కాన్సులు కిటికీ లెలుపును బ్రద్ద జేసిరి తెలియచున్నది. ప్రాంతపార్లమెంట్ నన్ను అంతరిక్రమించి లంచాను తీకాక కాన్సులమున చొరబడుటకు జర్మనులు ప్రయత్నించిరి. కాని పోలీసువారు ప్రవేశించకుండ జేసిరి.

విరిషు వరిసితులు

నెకేటు బ్యాక్యెలుగారు తనకు బట్టుకొన్న వారు భోజనము చేయుచుండ కిటికీలోనుండి కప్పించుకొనిపోయిరి. పరుగెత్తిపోవుచుండ ప్రోవలో ఎగో మోటారుబండిలో ఎక్కించుకొనిపోయిరి.

విదేశపు మారకము కొంచెము బాగున్నది. ఇప్పుడు మార్కు ఇప్పుడు సోద 1.3 170,000 చొప్పున అమ్ముచున్నది.

బ్యాంకెట్ లో బొగ్గుని క్రేలుటకు 141 వందల వరకు పోయిరి.

ఈ ప్రాస్పెక్టును 1913 సం॥ రపు ఇండియన్ కంపెనీల 7-వ అక్టోబరు 92-వ సెక్షను ననుసరించి

మధుర జాయింట్ స్టాక్ కంపెనీల అసిస్టెంట్ రిజిస్ట్రారుగారివద్ద దాఖలు చేయబడినది.

ది ఇండియన్ మిల్స్ కంపెనీ లిమిటెడ్, మధుర

(1913 సం॥ రపు కంపెనీల అక్టోబరు 92-వ సెక్షను ననుసరించి ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది)

ఆనుమోదించిన మూలధనము రు. 50,00,000 వాటా 1-కి రూ. 100 లు చొప్పున 50,000 వాటాలుగా విభజింపబడినది.

ప్రస్తుతము వసూలు చేయబడిన బోన్సు మూలధనము రు. 30,00,000 వాటా 1-కి రు. 100 లు చొప్పున 30,000 వాటాలుగా విభజింపబడి యున్నది.

ఈదిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించబడును.

దరఖాస్తుతో రు. 10 లును, మంజూరైనప్పుడు రు. 10 లును, మిగిలిన మొత్తము దఫా 1-కి రు. 25 లు చొప్పున చెల్లించవలెను.

ప్రతి రెండు దఫాలకు మధ్యను 2 చూసములకు తక్కువకాని వ్యవధియుండును.

డైరెక్టరులవలనను, మధుర ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్ మేనేజింగు ఏజెంట్లవలనను అప్పుడే 6,500 వాటాలు తీసికొనబడినవి.

తక్కువ 23,500 వాటాలుమాత్రమే యితరులకు విక్రయింపబడును.

డైరెక్టరులు

- (1) ఎమ్. నారాయణస్వామి అయ్యరు, బి. ఏ., బి. ఎల్., హైకోర్టు న్యాయవాది, సంబంధమూర్తివీధి, మధుర.
- (2) ఎన్. ఎమ్. సుబ్బయ్యగు, వర్తకులు, 7-219 దక్షిణ మాళివీధి, మధుర.
- (3) ఎమ్. ఎన్. ఉమాపతి అయ్యరు, వర్తకులు, రామ్ నాద్ రోడ్డు, మధుర.
- (4) కె. ఎమ్. వెంకటాచలపతి అయ్యరు స్పెషల్ వర్తకులు, మంజునకరవీధి, మధుర.
- (5) ఎన్. ఎమ్. ఎన్. కృష్ణ అయ్యరు, (ఎక్స్ అఫిషియో) వర్తకులు, తూర్పు మార్కెట్ వీధి, మధుర.

బాంకర్లు

- ది ఇంపీరియల్ బాంకు ఆఫ్ ఇండియా, మధుర.
- ది ఇండియన్ బాంకు లిమిటెడ్, మధుర.

మేనేజింగు ఏజెంట్లు

ది మధుర ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్, 120, దక్షిణ మాళివీధి, మధుర.

రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసు

నెం 120, దక్షిణ మాళివీధి, మధుర.

ప్రాస్పెక్టుసు

మొమ్మరాడమునందు నూచింపబడినట్లు మధురలో ప్రతిచంద్రులను కలిపిన పద్ధతులపై స్థాపించబడినది. ఈ కంపెనీ స్థాపించబడినది. వస్త్రముల విషయమునందు మనము యితరదేశములపై ఆధారముగా వస్త్రముల విషయము ఎల్లప్పుడూ తెలియును. చెప్పిపురికావచ్చును ప్రతి అధికముగ ఉత్పత్తియగుచున్నది యంత్రాలు లేనందున, బొంబాయికి వెనుక చిక్కియున్నాము.

ఈ రాష్ట్రమునందు ప్రతియంత్రాలయములను స్థాపించి లాభముతో పనిచేయుటకు ఆనకాకమున్నది.

చాలాకాలమునుండి కేరళలోని ప్రఖ్యాతిగాంచిన మధురయందు ఈ కంపెనీ యంత్రాలయములు స్థాపించబడును. దక్షిణ దేశమునందు ప్రతిపంతు ప్రదేశమునకు సమీపము. దుండుటచేతను, సులభముగ ప్రతి వస్తువునకు పీలుగ నుండుటచేతను, ఈ యంత్రాలయములను మధురయందు స్థాపించుట ఉచితముగ నున్నది.

మధురయందు కేరళలోని, రంగువేయుట మున్నగు విషయములు చక్కగ తెలిసిన వర్తకులుగాను కంపెనీ సంతాపమును, మేనేజింగు ఏజెంట్లగు నుండుట మరియొక విశేషము. ఈ యంత్రాలయమునందు తియ్యనకావలసిన వస్తువులను మధురయందు రక్తకులే అధికముగ కొనగలరు.

యంత్రాలయమునకు కావలసిన భవనములను నిర్మించుటకును, యంత్రాలయములపై అధికముగా లిగి పనిచేయుటకును నిపుడుండే ఎం. సి. సీతా గారు బి. ఏ. బి. ఎస్. సి. (లెక్చిల్) మాంజెస్టరు. ఏ. ఎం. ఎస్. టి. గారు నియమింపబడిరి.

నవీనపద్ధతుల ననుసరించి యంత్రాలయములు నెలకొల్పబడును. అన్ని క్రొత్త మార్చి యంత్రములు తెప్పించబడును. ప్రభుత్వమున 20,000 రూపాయలు, 250 మగములు స్థాపించబడును. కాలము గడచుకొని పిటిని వృద్ధిచేయుటకు ఏర్పాటులు చేయబడును.

మధుర ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్ వారు ఈ కంపెనీకి మేనేజింగు ఏజెంట్లుగ నుండెదరు. ఇందుకు సంబంధించిన వస్త్రముల వివరములను నిర్ణయించు అగ్రిమెంటు 1522 సం॥ సెప్టెంబరు 18 వ తేదీన రిజిస్టర్ చేయబడినది.

డైరెక్టరులు ఇరువురు ఎన్. ఎమ్. ఎన్. కృష్ణ అయ్యరు (అధికారికత్యా) పి. వెంకటాచలపతి అయ్యరు (స్పెషల్) మేనేజింగు ఏజెంట్లు కంపెనీకి చేరవారు.

ఈ కంపెనీ సంస్థాపకులకు ఎట్టి ప్రత్యేక మొత్తము యివ్వబడలేదు. ఇవ్వవలయునని ఉద్దేశములేదు.

దళాలి, అండరులెటరు కమీషను మున్నగు ప్రారంభభిక్షము రు. 15,000 రూపాయలు అగునని అంచనా వేయబడినది. నిబంధనల ననుసరించి 10) కి 5 చొప్పున మాత్రము అండరు రైటింగు, దళాలి కమీషను యివ్వబడును.

కంపెనీ నందు తనపేరట 100 వాటాలు పుచ్చుకొనినవారు డైరెక్టరులుగ నుండుటకు అర్హులని నిబంధనలయందు వివరింపబడినది.

ప్రతిసభకునచ్చు డైరెక్టరులకు రు. 25 లు యివ్వబడును.

రు. 7,00,000 విలువగల 7000 వాటాలకు దరఖాస్తులు వచ్చినపిదప డైరెక్టరులు అలాట మెంటు ప్రారంభించరు.

కంపెనీ వారి మొమ్మరాడముయొక్కయు, ఆసోసియేషను నిబంధనలయొక్కయు కాపీలు కంపెనీ రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసు (120, దక్షిణ మాళివీధి, మధుర) యందు నుండును. పని సమయమునందు తనిఖీ చేయవచ్చును.

డిపాజిట్టు మొత్తముతో వాటాలకు దరఖాస్తులను కంపెనీ బాంక్ కు ఫండ్ కలెక్టరు, దరఖాస్తుఫాంను ప్రాస్పెక్టు నునందు చేర్చబడి నున్నది.

అలాట మెంటు చేయబడనచో డిపాజిట్టు మొత్తము సంపూర్ణముగ తిరిగి యివ్వబడును.

దరఖాస్తుదారులకు ఆతడు కోరినదానికన్న తక్కువసంఖ్య వాటాలు యివ్వబడినచో అధికముగ చెల్లించిన డిపాజిట్టు మొత్తము అలాట మెంటుకింద చెల్లింపవలసిన మొత్తమునకు గాను జరు కట్టబడును.

మంజూరు చేసినపిమ్మట చెల్లించవలసిన వాటాల మొత్తమును కోరినపుడు చెల్లించనిచో అదివరకు చెల్లించినసొమ్మును కంపెనీ వారు తమస్వాధీనము చేసుకొనెదరు.

ప్రాస్పెక్టు నునందు నూచింపబడిన పరమైన అనుసరించి వాటాల దరఖాస్తులు అంగీకరించబడును.

కంపెనీ రిజిస్టర్డ్ ఆఫీసునందును, మేనేజింగు ఏజెంట్లవద్దను కంపెనీ బాంక్ వద్దను ప్రాస్పెక్టు నులు దరఖాస్తుఫాంములు దొరుకును.

కీర్తిశేషులగు మంతాచన్యయ్య శాస్త్రిగారిజీవితచరిత్రము

మంతాచన్యయ్య గారిజీవితచరిత్రమును, వేదాంతాధ్యయనమును, త్రిమహాముఖమున కీర్తిపలకము (పరిభాషా)లయిన పురుషోత్తములగు, విశాఖాధ్యయనమున కెల్ల పురుషోత్తములగు శ్రీమంతాచన్యయ్యశాస్త్రిగారు గోదావరినదియందు కొనిసేయించు దనులాభమునకు బాలునిమొత్త మూడున్న పేరూరియందు వెనుకటి సౌమ్యసంకల్పమున వైశాఖ శుక్ల ౧౨వది ధానుశారమున నూర్జితముననుచును పువ్వుమును తీసివేసి జనమెరిచి వీరి కొనిసేసినదనియు, అపస్తంబమును భారద్వాజమునను, స్వామిగారి పాత్రులు, కామాంబమును సోమనాథముగానికి ద్వితీయపుత్రులు వీరియగు రన్నదమ్మలు, ఇద్దరక్కడలైరిక. వీరిపుత్రములు యశస్వంత్రులు, సత్యప్రసాదులు, సత్యసంధులు, రివశ్యాలు, యజ్ఞయాగాదికతులై లాసర్వ కర్మములు, సర్వాన్నాభిదాతలు, మతీయు, కొందఱు వాణిజ్యవిద్యములనుజేసి చాల కీర్తిని గాంచి "వాడలమండ" యని పేరుపొందిరి. అట్టి వివరమునకు జెందుటచే శ్రీశాస్త్రిగారు తులూపమునై, దిగంబరీకాంతకీర్తిని జూచిరి. వీరికన్యకాదో సోమయ్యను, ఒక సోమయ్యనియు, సోమయ్య కామయ్యగారు, సోమయ్యపుత్రులు చిన్న చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు వీరు యశకులు. పిన్నకాలమునందు "వెదండ్రిగారియొద్ద నే విద్యాభ్యాసము గావించిరి. కావ్యవాటకాలంకారాది సాహిత్యగ్రంథములను, దినకరాంత ప్రకరణములను, భాగవతము, పంచదశ మొదలగు వేదాంతగ్రంథములను, నూర్జితావ్యయనం జదివి కూలంపమైన ప్రజ్ఞను సంపాదించిరి. కిష్కంబులకలతపాతములను జేయుచు వీరు వెదండ్రిగారి మరణాంతమున చాలరే కష్టము దీర్చుచున్నార.

చిన్నయ్యశాస్త్రిగారి కైతరయేటనే శాస్త్రియముగా కాలభట్టును గురిపుత్ర పంచాంగరాయచేతను గావించుటయెను. వాడెందుననే విద్యాభ్యాసము గావించి ప్రాతరయను వాచకమును పఠింపమను భాగగా కేరళాని కేతకములను జదువుచు వాని కంఠముల నీలిని గ్రహించుచు, సామాన్య లోకజ్ఞానమును పరిపాదించిరి. దిలకపూగరాచామను ననుసరించి యాయనకు గతావ్యయనమును నుపయోగంపూర్వము గావించుటయెనది. వీరు చింతింపజూచునందున్న భక్తికావ్యములు, వసిరకములందే తమ సహవాసులతోగాది స్వదా వాచకీర్తనలు గలవును రెండు ప్రహరములలో లోకమునకు గానియెందుండెడివారు. తమ పరిద్యానికన్యకావ్యమున బ్రహ్మకీర్తి కంచినాథు సీతారామ శాస్త్రిగారియొద్ద కావ్యసాతము ప్రారంభించి కంచకావ్యములను, సాహిత్యవక్తకీర్తి యందగు చోటూరి షేష్యునిని చూచి సోమయాజులగారియొద్ద నాటకములు పంపులు అలంకారగ్రంథములను పఠింపించిరి.

పిమ్మట శాస్త్రిగారు కవిద్యాభ్యాసము మొనరించుట యందెక్కువ యభివృద్ధిచేయును జూచిరి. ఆకాలములో విద్యాభిదగ్గి మిగుల కష్టమైనది. ఒకమఠ గురుశ్రీమానులు జేయవలెను. వేరొకమఠ వాసములగుని దుర్భాగముగాని జేసికొని కేసంప వంశీయునిది. మతీయు, శాస్త్రిగారు ద్విధకాయలుగాయ. కావ్యకీర్తనలు పదుటక దగినయను కాకు అయినను, విద్యాపాఠ్యములందు గల క్షతావలంబు వారిని స్వగ్రామమునవది అన్యగ్రామమునవదల వాస్తవము ప్రకటింపిరి. వీరు న సాత్వం లాలాకా కొడవంపరి గ్రామములో రెళ్ల అప్పిశాస్త్రియను కామకృష్ణ శాస్త్రిగారి యశస్సును వి శాతే తమకు దగిన గురువులని నమ్మి జూరయొద్ద విద్యాభ్యాసము గావించి ప్రజే కెరిచిరి.

అప్పిశాస్త్రిగారు చేరుకొనిన వందేరులు. తర్క ప్రకరణములను అలంకారగ్రంథములను శ్రీమద్భక్తము మొదలగు గ్రంథములు సాంప్రదాతమిదముగా నెప్పుడయిందు కను నెప్పుడయిందు, కమ, జినయము మొదలగు గ్రంథములు వారి పాండిత్యము కలంకారమయిన్నది. అట్టివారియొద్ద చిన్నయ్య శాస్త్రిగారు రఖండగురుభక్తిని జూత్రము మధురకృష్ణతీ కాల జేయుచు చేయుచు, విద్యాభ్యాసము గావించుచు యుండిరి. గురువుగా కి చిన్నయ్య శాస్త్రిగారియందు పుత్రార్థకావ్యము గలిగెను. వారిజ్ఞానమును కర్మలలోనే గ్రహించిరి. అప్పటి నుండి యెరికే పాతములు దెప్పించు చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు తేరికే చెప్పెడివారులగు. ఇట్లు కొంతకాలము గడవినపుడు గురువుగా శ్రీమానుల కిచ్చి చుండుట కుతూహలై మాధురీ గ్రంథములను గదాకరీ గ్రంథములను శ్రీశాస్త్రిగారు పాతములను జేయుచు, తమ యశస్వసామాన్య సాహిత్యములను జెల్లజేయుచుండిరి. చిన్నయ్యశాస్త్రిగారికంటే బుద్ధికా తేరిక అప్పిశాస్త్రిగారు ఘంటాపథముగా జేయుచుండిరి.

చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు అప్పిశాస్త్రిగారియొద్ద రమారమి కవి పండితులగుకర్మములు విద్య నభ్యసించిరి వారియొద్దనే కావ్యప్రకరణ రసాంగధము మొదలగు అలంకారగ్రంథములను ప్రకరణములలో దిండిరి కామకృష్ణయను కితకంఠీయను వందేరి గ్రంథములను బాగవతీ సామాన్యకీర్తి మొదలగు

కొడలగ్రంథములను భాగవతము పంచదశ వేదాంతపరిభాష భేద నికారము మొదలగుగ్రంథములను పఠింపించిరి ఇంతలో గృహస్థాశ్రమ స్వీకరణమునందు మాతాపితల ప్రాప్తకాలాధిక్యముచే, శ్రీశాస్త్రిగారు వానశ్రీ గ్రామవాస్తవ్యులు శ్రీశ్రీరా కామన్నగారికీర్తనపుత్రిక షేష్యుననుమతిగారి పాండిత్యానుమతి జేసికొనిరి.

భక్తపత్నియన యామెనే యనానను. వివాహాంతరమునాత కొంతకాలము కొడవంపరిలో తా మిదివారు జదివిన గ్రంథములను అన్వేషింపే పిమ్మట భాగవతమును జనున ప్రాంభించి గురుముఖతః గ్రంథము నంతయు జదివి యాసాధారణ గ్రంథము సంపాదించి స్వగ్రామమునకు వచ్చిరి.

ఇంతలో అప్పిశాస్త్రిగారు చేరుకు గ్రామము మమ్మట కలిసింపెను. చేరుకునందు శ్రీశాస్త్రిగారు భువు లగు శ్రీ అద్వైత భాగవతపు పంతులువారు, అప్పిశాస్త్రిగారి పాండిత్యమును గురించి వారి నెప్పుడను తమ యాస్థానమున వందేరులగా జేసికొనవలెనని కుతూహలై వారిని రావించిరి. వారియందెరిక పిమ్మట వారి సుతుడు శ్రీశాస్త్రిగారు కలంకారములను జేయుచు, సాహిత్యమునందు తేరిక గాంచిరి.

పిమ్మట దక్షిణదేశమునందు కర్వశాస్త్రిగారును, భావ్యశ్రీమతికామయ్యను, అద్వైతమామయ్యను, పరివాజ గులుగు శ్రీ స్వామింక కర్వశాస్త్రిగారులయినవారు తమ మఠముల జూన్ము మొదలి వెలికికొని కాశీకీర్తనలవి నభ్యుదయము చేరుకొని దొకసంకల్పమునదిరి. స్వామిలు శాశీజాత్యులగుటచేతను చేరుకొనియు కలసకన్యక "వెంకమాను" ప్రావిమలనే నిండియుండుటచేతను వారిపుట నుండుట కంగీకరించిరి. అట్టి యభిరుచినిచే చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు కొన్ని యద్వైతగ్రంథములను, భావ్యశ్రీమతియను జూరి. ఇంత మించు గ్రంథములయందు ముగింపబడినది. కాని యింతలో స్వామిలవారి నిర్యాణకాలమునకు ముగియలేదు "వాణాన" కేరళాలోందగి జెంది చేరుకొనునదియి. చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు తమకన్యకా "వెంకమాను" వెలి స్వామిలవారిని నాగనంపిరి. స్వామిలవారి యొద్ద నెలవుతేసికొనినపుడు కరుణాంస చిన్నయ్యశాస్త్రిగారి కిముతై వాస్తవమంది భావ్యశాస్త్రిగారికీ, అన్యగ్రంథములను జూరకొనినవారు నన్యములవలన యాకర్షణించి జరిరి. కాట నుండి చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు చేరుకొనందు పీఠాన మేమ అయిని యశకుమరి కిష్కంబుల పాతముల జేయుచు కిష్కంబుల ఇతాపరసాధనమును గల్పించిరి.

ఇట్లు శాస్త్రిగారి విద్యాభ్యాసవక్త ముగిసిపిమ్మట, భావ్యశాస్త్రిగారి యుజ్జ్వలమౌనభారము వారిమీద పడెను. ఇట్టివలె భగవద్భక్తులును, శిష్యులవరయినయియు, విశ్వరంగులయిన భక్తానులను పట్టి వెలికికొని శ్రీశాస్త్రిగారిని సన్మానముజేసి వాస్తవమునందు భార వారింకొను మొదలగు తురాణములజేప్పించిరి. వెళ్ళుచుండు కొంతకాల మాడలంకిరి.

ఇంతలో అప్పిశాస్త్రిగారు చేరుకుమించువారు యా సోమయ్య విశేషము సంభవించెను. వాడెంతో యాశానపండితునిగా కొంగిరినీ నేర్పాటు చేయవలసినవైనను, అప్పుడు శ్రీ భాగవతాశ్రమ పంతులుగారు చిన్నయ్యశాస్త్రిగారి సాహిత్యము చేసి, తమ యాస్థానమున వందేరులగా నుండుటకు కొరగా శాస్త్రిగారు రండుల కంగీకరించిరి. నాటంగిరే రమారమి పవిత్రపురముల వారి యాస్థానమున వందేరులగా నుండి కర్వశాస్త్రిగారు ముల జడిచిరి. పిమ్మటనే అస్తాదేవులగానులను జేప్పి, పురాణముల జక్కముల మేటిచేసి చేసెదనెడి.

పిమ్మట కుతంబంధమై, కొన్నికల కమలలలో శ్రీ పంతులుగారిని శాస్త్రిగారిని భేదాభిపాషములు జనించెను.

అతరువాతను చేరుకు కుతంబంధమైన "కామూరు పాడి"న గ్రామము గలది. అక్కడ శ్రీ పండితుల భావకాగా రను క్షేత్రములలోవులు గలరు. వారు విద్యాపీఠములు, సన్మానములు, షేష్యులు, భావ్యులు, శిష్యులు, దైవభక్తికరా ములు. పంతులుగారిని చిన్నయ్య శాస్త్రిగారిని భేదాభి ప్రావములు గలిగెనది భావకాగాగాని వెలికికొని, శాస్త్రి గారిని అహ్వయము జేసి జహలకంబి వారియాస్థానమున నుండు వని కొరక శాస్త్రిగారు రండులకు వైచిరి.

నాటనుండి తమ నిర్వాణకాలమునకు శాస్త్రిగారు భావకాగాగారి యాస్థానమున కుండురై. భావకాగాగారి కాలములో చిన్నయ్యశాస్త్రిగారి కి జరిగిన రాజసన్మాన మింతిం యని జేప నడగారు గృహములను జేరిరి. భూములనిచ్చిరి. టటుం. పాపముల చేరి. వేయెల వెళ్ళు చీకుల యా పండితో త్రియని దైవములై పూజించిరి.

శ్రీ శాస్త్రిగారియందు మహత్తమ మైన గుణములు గలవు. తా మాత్రముంచినవారియెడ భక్తివిశ్వాసములు మొద. వారికావుననే యుండి వారికీర్తిని తమ ప్రజ్ఞాపతేమముల లోక మునకు నెల్లజేసిరి. ఆకాలములో సాధారణుండేకులకల భగవద్భక్త గడంగిలో విశేషభక్తమును సంపాదించియుండిరి. కాని వారికేరని వాత్రయిందియుండిరి వారి మూలము ననే కుటుంబభరణము జేసికొనుటతప్ప వేరొవో నుండి శ్రీ గృహస్థ మొదలు జేసియెడలెను. ఇందో వీరియందుగల గుణవిశేషము.

శ్రీ భావకాగాగారు విద్యాపీఠము లగుటచే శ్రీ శాస్త్రిగారియొద్దకుండి భాగవతము నుపదేశపూర్వముగా తెలిసికొని మంచి యాదైవభావములను లభించిరి.

శ్రీ బావరాజుగారి మఠానంతరము వారిసోదరు లగు శ్రీ శార శాణులవాగుజూడ శాస్త్రిగారిని కురీతికి గల్పించిరి. పిమ్మట వారిపుత్రులు శ్రీ సుబ్బరాజుగారు వారి పూర్వులకల శ్రీ శాస్త్రిగారిని వాదికంపిరి. రుద్రయ్యశాస్త్రిగారు నుమారు ముప్పదిసంకల్పముల కాలమువర కాత్మక్రియ పుంగవుల యాస్థానము. నుండి తమ చరమావధను వారియొద్దనే గడపిరి.

శ్రీశాస్త్రిగారు చేరుకునది నాన మేష్టములొనిన వాటను డేయు, విద్యార్థులు నెట్లనుండి వచ్చుచుండిరివారు వీరు పంచకావ్యములు అలంకారగ్రంథములలో ప్రతాపాద్రీ యను మమయనంకము సాహిత్యరత్నాకరము, కావ్య పకా శిక భక్తవాక్యము చిత్ర మియాననసం గాధము మొదలగు గ్రంథములను దింక గాంతం ప్రకరణములను రామరత్నము కితకంఠీయము మొదలగు నాభ్యాస గ్రంథములను పంచదశ వేదాంతపరిభాష సిద్ధాంతజేత స గ్రహము భావ్యశ్రీయను మొదలగు వేదాంతగ్రంథములను శ్రీమద్భాగవతము పాతము జేప్పెడివారు పీఠకృత శిష్యుల శాస్త్రపండితులకు వీరి సాహిత్యపటిపము ప్రాసన సాంప్రదాయములను బోధనాశక్తి యు కాంతియు అన్యరీయందు గానకావు. అందుచే శ్రీశాస్త్రి గారిచే దేశంబు దంతటను వ్యాపించినది. మతీయు స్వామి శాస్త్రిగారి ప్రకరణములను అలంకారగ్రంథములను భాగవత మును చెప్పకలేదు గాని అన్యలు వారిలో యెల్లలు గారన్న భ్యాసని జూచిరి. వీరు యుండినట్లు. వీరినెవరోగొని వాదింక కలకా రిదుగా నుండిరివారు. కావుననే కన్యక, గుంటూరు నెల్లూరు, దత్తయడలము, హైదరాబాదు ప్రాంతములందు "వాళ్ళు" అనంభ్యాసముగా వచ్చి విద్యాభ్యాసము గావించిరి ఎప్పుడును శాస్త్రిగారి కద్ద నలుల జేబు విద్యార్థులు దట్టక కానిండ్ నుండిరివారు. కొన్ని సమయములందు నూరుమంది కిష్కంబులకు నుండిరివారు. నిర్యాణ కాలమునకుజూడ వది త్కరెండుగురు విద్యార్థులుగలరు. చేరుకుగారు ములో శ్రీ గృహస్థునియింట ప్రతిరోజున యుత్తమయ్యగురు విద్యార్థులకు వాసరము అుండిరి. శాస్త్రిగారి జీవితకాలములో ప్రకరణ మును పంచదశ భాగవతము నూర్జితావ్యయన లెన్న సాకులు జేప్పిరో లెక్కంపలము. ప్రస్తుత శాంధ్యకేతమున గొప్ప విద్యానులని శ్రీభాగవతాంధిక బ్రహ్మకీర్తి మొదలి వేంకటాద్వయ శాస్త్రి సోమయాజులుగారు భుమిపాటి అన్యకరాయ సోమ యాజులుగారు శేషి షేష్యకావ్యశాస్త్రిగారు మునువద కేంధ్రశాస్త్రిగారు, కోరి నూర్వశారాయణ శాస్త్రిగారు మొదలగు పెక్కిరికు విద్యానులు వారిపాత్రులై వారి కిష్కంబు దము నొక సాకి స్వీంచిన వారి యపారపాండిత్యము జెల్లెడి యగును.

శ్రీ చిన్నయ్యశాస్త్రిగారు విద్యావేదపులేగాక, జ్ఞానో పదేవులు. వారి యాదైవభావ మనకువేదవ్యయ. విశాఖాధ్యయనము ననుసరించి సామాన్య మాత్రులకల కాన్నించిన వారు మునుజ్ఞులు. వారి కిష్కంబులో పెక్కిం దైవైశ్వరిని బడసిరి. తాంబంజే (తర్కమూలమునందు) అంతయు గల్పించినది యు, తాకన్న భిన్నమైనవగారు లేకనియు వెలికికొనుట అద్వైతసిద్ధి. ఇద్దరు కేత్రులు విశ్వరములగు నిద్రియవయ నుభులులనండి వారి యంతయులై పంచకావ్యములను అన్యకావ్యములతో మేరి కేరళయరీతులను దేశకాల కర్వపులనే నడిచిచ్చునును అన్యములను అనకుండున, నన్యవాక్యములను స్వభావమున పచ్చి వాంఛనస్వరూపులు నగు పంచకావ్య తానేయని తేసికొనుట అద్వైతసిద్ధి లక్షణము ఇట్టి యద్వైతసిద్ధిని శ్రీశాస్త్రిగారు తమకన్యకులకు గలిగించిరి.

చిన్నయ్యశాస్త్రిగారి లోక పురుషులను ఒక పుత్రి కయు గలరు. పుత్రికుడు సీతారామశాస్త్రిగారు. వీరు నాటకాలంకారాది సాహిత్యములని విది వివరాల ప్రకరణములను, అర్థముగా పాతము జేప్పెదరు. చేరుకునందుల కొందూ మిడిలోనూలులలో సం స్కృతం ప్రో పా ధ్యాయముగా నున్నారు. ప్రస్తుతము వీరి కేవలపుత్రులును ముత్తయ పుత్రి కలును గలరు. చిన్నయ్యశాస్త్రిగారి పుత్రిక శ్రీమతి నుండ రమ్మగారు, రామపేంద్రమమున కిరుండి సంకల్పముల వ్యామవాది కృత్రికేసి, చేరు ప్రకటనగాంచి ప్రస్తుతము వదరాను జేప్పెరి వ్యామవాదము వ్యామవాదిగా నుండి వాదింకులులకు కడు నపుణులును, దక్షిణుని చేరుకొనిన కరణగి. అట్టి లక్ష్యుని వి. వి. ఎల్ హైదరాబాదుగారి భక్తకృష్ణ శ్రీ లక్ష్మన్నగారు అంతులకు చెరిచిరి. వారి త్యాగకీర్తన జర రియిద్దము అన్న వాచము అంట్లను పాడిక గరియయు, కర్వశ్రీయను జేసోళ్ల గాని మాడవడనది. వారి ముగ్గురుపుత్రులును, విదుగురు పుత్రికలును, పెక్కిరికు మన ముల మనురాండును గలరు.

మంచి తరుణము

అధికలాభము

రూ 6000 ల గొప్పలాటరీ

గవర్నమెంటువారివలన నెం-232 ఆఫ్ 20 గా అధికారము పొందబడినది.

రాజమండ్రిలో పెంట్టి బంగాళా కిక్కురు రూ 6000 అక్షరాలా ఆరవేల గలది 400 జనుల స్థలములలో మూడు సం-
లోపల విడిచిపెట్టెను. తేదీలను వారం, పండు ఇటుకగోడలలో కట్టి నా స్వార్థితమైనది బిక్కిల్లు పూర్తిగా అమ్మి-
యిన వెంటనే రాజమండ్రి పాపం కార్డు కట్టి ఉద్యోగస్థులు సముఖమున లాటరీ చేయబడును. ఆ తేదీయను ప్రదేశమున అధికారి
కలలో ప్రవేశించుటకు ఈ క్రింది చిహ్నములు రూ 1-0-0 బిక్కిల్లును మిగిలిన రూ 4-0-0 బిక్కిల్లులలో రిజిస్టరుగా మీకు
పంపుటకును నుదియార్డు వేలకలయును. అట్లు నుదియార్డు వేలకలయును, పేరు తొడిమేరు నుల గ్రామముతో తాలూ
కాతో సహా తెలియపర్చుటయును సదగు ప్రదేశము శ్రీశైలము నిమిత్తము చేసిన ఋణములు తీర్చుటకును రాబోవు
మహాశివరాత్రి శ్రీశైలయాత్రకులకు ఆస్తువానిమిత్తమును ధర్మముగా భర్తవెట్టుటకును లాటరీలో యిట్లు గానివారికి పుణ్యమై-
వను వచ్చును.

పుణ్యక్షేత్రాలారా
ఈను శ్రీశైలయాత్రకుల సోదర్యాదులు చందానిమిత్తము మీ గ్రామముల వెంబడి వచ్చుటకు బదులుగా శ్రీశైలములూ
యూండి 12 మాసములలో యాత్రకులు శ్రీశైలము వచ్చుటకు అనుకూలముగా నుండుటయు తగునగుటకు ఈ క్షేత్రములకు సు-
కష్టించుకొన్నాము. ప్రమాదులవెండి చందాకు వచ్చుటకు గుమాస్తాలను ఏర్పరచడచిహ్నము. మీరు అనుగ్రహించి సదగు చరి-
దాలు మా గుమాస్తాలకు చెప్పించవలెను. నావల్ల రిజిస్టరుచేయబడి అర్థరూపాయపూపు పైకి అగ్రిమెంటుకు వానికి తప్ప ఇదిర-
లకు చందాల నిచ్చియెడల సదగు చందాకు మేము బాధ్యులము కాము. శివరాత్రి సమీపించుచున్నందున చందాలను ఈ క్రిందిఆడ
కునకు నుదియార్డుగా పంపుటకు వేడుచున్నాను. ఈ దిగువకును ఏవిలాపమునకై నను పంపవచ్చును.

శ్రీశైలములోగాని మార్గములోగాని మావల్ల యేమైన పట్టుకొనవలసివచ్చును ఏమిపట్టుకొనవలసివచ్చి శివరాత్రి ఒక నెల
ముందు మాపేర యీ దిగువ ఆడకును వ్రాయించవలెను. 1 అణా పోస్తుచీటి ప పువారికి మాత్రమే సుబాముషీ ఇవ్వబడును.
చూగంటి వీరమల్లి కార్డున లింగం అయ్యవారు, తణుకు, కృష్ణాజిల్లా.
బు. లక్ష్మయ్యగారు, C/o పోస్తుబాక్సు నెం. 212, మచిలీపట్నం.

కవితానిలాసమున వెలకుదొరకు గ్రంథములు

శ్రీ పీఠికాపుర సంస్థాన విద్యత్సవీశ్వరులును, వివిధానధాన ధురీలులునై పేరొంది కీర్తి
శేషులైన బ్రహ్మశ్రీ దేవులపల్లి సుబ్బరాయశాస్త్రిగారిచే రచియింపబడినవి.

1. మహేంద్రవిజయము:—ఇది మహాభారతము వామన సహాయమున బరిచక్రవర్తి జయించిన కథ మహా-
వారములైన స్వకౌతవ్యములతో నెంతయుఁ జక్కగా వర్ణింపబడినది. ఇందలి స్వర్ణవర్ణనము, ఋతువర్ణనము వామన ఘట్టమున
బడిన తీరుయందు, పీఠికీ పుష్పముగను మనోజ్ఞముగను వ్రాయబడిన పీఠికాగూడఁ గలదు. సాధారణమైనది 0-12-0. కాలిగోరు 1.
2. రామరాయవిలాసము:—ఇది యొక యుక్తమగ్రంథము. ఇందలి కవితము కడుంగదు సరసముగను వృద్ధుల
ముగను వెలయుచుండును. అనువాదన గ్రంథములలో దీనికి సరివచ్చు గ్రంథములు మిక్కిలి తక్కువ. సాధారణ మైనది
0-10-0 కాలిగోరు 0-10-0.
3. రామచంద్రోపాఖ్యానము:—ఇది వారణాశి నంఠేశ్వర కవి ప్రణీతమగు నాటా శాస్త్రముల గ్రంథము
శ్రీమద్రామానుజము ననుసరించి మొదటియాలుకాండములందలి కథయు సంకుచితముగ వర్ణింపబడినది. శైలి ధారాళముగ
నున్నది. సాధారణమైనది 0-12-0 కాలిగోరు 1-0-0.
4. భద్రదాసరిణయము:—ఇది శ్రీ కృష్ణ కల్యాణాద్యనేత గ్రంథములు కవించి వన్నెకెక్కిన అల్లమరాజు
ముబ్బాబ్బా కవిగారిచే రచింపబడినది. ఈయన విరచించిన గ్రంథములెల్ల నిది శిరోమణి. శ్రీ పీఠికాపురాధిపులుగ గీర్తిశేషులును
నైన శ్రీ గంగాధర రామకాయకథపు వారిచేఁ గృతికొందఁబడినది. ప్రస్తుతి భటులకు శ్రీ మూర్త్యరాయ బహద్దరువారి యాజ్ఞ నను
సరించి ప్రవాళి పురాణమునకు మల్లయ్య కాస్తూరివారిచే వ్రాయబడిన మనోధీనియును చక్కని వ్యాఖ్యానముతో నొప్పియున్నది.
సాధారణ మైనది 1-4-0.
5. ఆంధ్రసూత్రభాష్యము:—ఇది శ్రీ పీఠికాపుర మహారాజావారి యాజ్ఞాసారముగ బ్రహ్మశ్రీ పురాణ
మండవల్లయ్య కాస్తూరివారిచే మూలానుసారముగను మనోధీనుగను వెలిగింపబడి నెమ్మిదైవానఁ జక్కగ నాలుగుభాగములుగ
ముద్రింపబడిన 1898 పేజీలుగల గొప్ప గ్రంథము. ఒక్కొక్కభాగము 2-8-0 మొత్తముగ నాలుగుభాగములు నొకసారి కొను
వారికి 8-0-0 లు మాత్రమే.
6. ప్రభావతీప్రద్యము:—ఇది పింగళి నూరనాశ్వరీచే రచింపబడినది. గ్రంథపాఠ స్తవము లోకవిదితమే.
ఇది శ్రీ పీఠికాపుర మహారాజావారి నెలపుప్రకారము పూర్వ భటుల ననుసరించి పరిశుద్ధముగ వ్రాయించి బ్రహ్మశ్రీ పురాణ
మండవల్లయ్య కాస్తూరివారిచే లభ్యుటే వ్రాయించి నెమ్మిదైవానఁ పేదరు వెలులు కాగితములమీదఁ జక్కగ ముద్రింపించి కాలి
గోరైందు చేయవలసివచ్చినది 1-4-0.

N. H. పై గ్రంథములన్నియు వాంఛకుల యుపయోగమునకు శ్రీ పీఠికాపుర మహారాజావారి విశేష ధనవ్యయమున
శుద్ధముగ నచ్చిత్రించి కెక్కువవెలకుల లభించునట్లు చేయించిరి. కావున నింత నులభ్యములగుట కొరకుమన్నవి.
తేజస్వి నితకు రుండు రెట్లు మూల్యముచ్చివను నట్టి పరిశుద్ధభటులు కొందఱు దుర్లభము. ఈపుస్తకముల కన్నింటికీ తపాల
భద్రవల్ల వస్త్రాలు కొనువారే ధరించవలయును. గ్రంథములు తలమునారి క్రిందివిలాసమునకు వ్రాసిన గ్రంథములు లభించును.
ఫిలేటి వేంకటరామశాస్త్రిగారు కవితానిలాసము పీఠికాపురము, గోదావరిజిల్లా.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి (1)

బహువర్ణనములగు మనుజుల మూర్తి మార్గమునుండి చిమునల స్రవించుచుండెడి, తెల్ల కెగ, పచ్చ కెగ రక్త కెగ నీరు
మరుకు నాళిప్రణామ మూత్రము బొట్టు బొట్టు బడుట మాటి మాటికి మూత్రము విసర్జన చేయుట పాత్రికడుపు నరములు
లిగియుండు మూత్రము వచ్చినట్లు అనుమానము గలుగుట యిటువంటి లక్షణములు గల కెగకొగ సామాన్యములను మొదలంట,
నిగిలేయును, మరియు నూతనముగ సంభవించిన కెగకొగములను! 48 గంటలలోపుగ గుణమును పొందించును. మూత్రనాళమును.
కస్తీలి (అనగా మూత్రపుత్తి) కుళిపరచి నరములకు అధిక బలమును కలగ జేయును. క్రయము బుడ్డి 1-కి రూ. 1-12-0
కొర్రుకింగు మర్రి పోస్తేజి వస్త్రాలు వేరుగా నివ్వవలయును. మా మందుల వాసికాను, కొరువారికి ఉచితముగా పంపబడును.
ఆయుర్వేదాశ్రమం, నెం. 41 ఆచారపుకపిటి, మచిలీపట్నం. తంజిలడన:—పండిట్, మదరాసు

హెచ్చరిక

సాధారణ ఆరోగ్యముగల జనులు వారికి బుద్ధివీరి
అధిక దేహధార్మ్యము కారణమునవిహార.
“ఆ తంక నిగ్రహ”

మాతలే వారికి లేక సంజీవితీ పరమ ఆత్మకము—
వీని వెల 1 రూపాయి మాత్రమే. భగవంతుడు.
మ రి యూ

ఏలాటిసంగతులు మీకు కాలమునునిగ వాసిక ఆత్మక
గమనించెదములేదామా ప్రసిద్ధపుస్తకం కావశాత్త్రయినకుగాను
వాయును. ఈపుస్తకం యిసా. సా.లు ఖర్చుకూడ లేను.

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవింద్.
ఆతంకనిగ్రహ బోధధారయము.
26 బ్రాడ్య, నదరాను.

మలయచందనము

గనేరియా అను కెగకొగమునకు కెగకొగము
కథ్యము లేదు. పీఠికాతో కని లేదు.
పీఠికా, రెండు, పచ్చ, అను మాత
రికముల కెగకొగము ను మాత.
పూటలలో మానును. శ్రీల కుమార
వ్యాసులకు కూడ ఇది కావశ్యము.
251) కట్టి 1 కి రూ 1-0-0
గంపర్వ పార్వతి, రాయవరం(గోదావరిజిల్లా.)

వనాషధిసరస్వరిణి

రక్తహీనతను పోగొట్టి రక్తమును పంపుటకు చేయుట
యందు శేరన్నిగ గాంచినది ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకొనందు ఎచ్చటికైనను తపాలాఖర్చు
కవితముగా పంపబడును.

విలాసము పి. డి. సావంత్
నెం 144 పనపవాడీ, బొంబాయి

జాతకరత్నము

గొప్ప ధర్మధర! PART I
జన్మనక్షత్రము పుట్టిన తేదీ తేదీ మున్నగునవి లేకయే సం-
క్రమ ఫలితములను క్యాకర్లు రీడింగుతో సహా యెన్ని సం-
క్రమములైనను జ్యోతిషముని సహాయము అక్కర లేకయే
కనుకంటె లేదు వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంపాదనము, ఆయు-
రారోగ్యములు మున్నగు దాదాకభావములతో మీ మీ గాత-
కములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిషము.
వీని వెల రూ 2-0-0, నెలాఖరులోగా కొనువారికి 1-0-0 మాత్రమే
కలయునో జాతకములు మనమైనధరకు పంపబడును.
(164) గ్రేట్ యిండియా జ్యోతిషాలయము,
ఖిలీకొట్, విశాఖపట్నంజిల్లా.

పాలసుగంధిలేహ్యము

ఇది రక్తకుడికి శ్రేష్ఠమయినది. సహా మేహములు, మేహ-
పాదము, మచ్చలు, చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగు
వాటిని ఖండించును. 4 బెర్లల చాలును.
20 తు. డబ్బీ 1-4-0 ని. పి. 0-8-0
కూమ్మోడలేహ్యము.

ఆకుపప్పు, నిక్కాక, కాట్టతీత, మలబద్ధము, కడు-
పులో మంట, మొదలగు వాటిని హరించును.
2 డ. చాలును. 20 తు. డబ్బీ రూ 1-4-0 ని. పి. 0-8-0

పి. జి. పి. ఆంధుకో, ఆయుర్వేదసమాజం,
(8851-4) పెంజే—నెల్లూరుజిల్లా.

మంగలి కత్తులు
క ప్ప తా శ ము లు.
బంధనాకడలకు చేయబడినది. ప్రాత్నిహింపుడు.
తెంతునే ధరల క్యాటలాగుకు వ్రాయుడు.
చి. నెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో
కొత్తూరు అండ్ లాక్ కుక్కర్లు
కెదాపురం. (గోదావరిజిల్లా)
కెగిగార్ అగ్రెజు: “ఇండియన్ కెగిగార్.”

